

**MONIKULTTUURISEN TALOUSKOULUN
KODINHOIDON OPETUS MAAHANMUUTTAJIEN
KOTOUTUMISEN TUKENA JYVÄSKYLÄN
KOTITALOUSOPPILAITOKSESSA**

Paula Pietiläinen

**Opinnäytetyö
Joulukuu 2006**

**JYVÄSKYLÄN
AMMATTIKORKEAKOULU**

Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

Tekijä(t) PIETILÄINEN, Paula	Julkaisun laji Opinnäytetyö	
	Sivumäärä 68	Julkaisun kieli suomi
	Luottamuksellisuus ☐ Salainen _____ saakka	
Työn nimi MONIKULTTUURISEN TALOUSKOULUN KODINHOIDON OPETUS MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISEN TUKENA JYVÄSKYLÄN KOTITALOUSOPPILAITOKSESSA		
Koulutusohjelma Palvelutuotannon ja -johtamisen koulutusohjelma		
Työn ohjaaja KOTISAARI, Liisa		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän kotitalousoppilaitos		
Tiivistelmä <p>Työn tarkoituksena oli laatia monikulttuurisen talouskoulun kodinhoidon opetussuunnitelma Jyväskylän kotitalousoppilaitokselle. Samalla koottiin hyviä käytänteitä maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksesta.</p> <p>Opetussuunnitelmatyön taustaksi selvitettiin tapoja tukea maahanmuuttajien Suomeen kotoutumista sekä kotoutumisen tavoitteet. Lisäksi selvitettiin suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin Magdalena Jaakkolan aikaisemmin tekemän asennetutkimuksen avulla.</p> <p>Monikulttuuriseen talouskouluopetukseen ei ole olemassa valtakunnallisia ohjeita. Sen vuoksi oppilaitoskohtainen kodinhoidon opetussuunnitelma tehtiin muokkaamalla tavallisen talouskoulun opetussuunnitelma maahanmuuttajille sopivaksi. Suunnitelmassa painottuvat toiminnallisuus, suomen kielen oppiminen sekä mahdollinen työllistyminen. Työssä hyödynnettiin myös toisten opettajien näkemyksiä hyvistä käytänteistä maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksessa. Näkemykset koottiin marraskuussa 2006 Mikkelissä järjestetyssä talouskouluopetuksen koulutus- ja kehittämispäivässä vapaamuotoisten keskustelujen ja sähköpostiviestien pohjalta.</p> <p>Työ osoitti, että talouskouluopintojen tavoitteet vastaavat maahanmuuttajien kotoutumistavoitteita. Vastaavuus on niin merkittävä, että talouskoulua voidaan pitää maahanmuuttajille ikkunana suomalaiseen yhteiskuntaan. Tämän vuoksi on tärkeää, että maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelmassa otetaan huomioon kotoutumista tukevat tekijät opetusmenetelmien valinnassa. Lisäksi maahanmuuttajien kanssa työskentelevien viranomaisten tulisi saada tietoa talouskoulun tarjoamista mahdollisuuksista vastattaessa maahanmuuttajien kotoutumistavoitteisiin.</p>		
Avainsanat (asiasanat) kodinhoito, kotitalousopetus, kotoutuminen, maahanmuuttajat, monikulttuurisuus, talouskoulu		
Muut tiedot		

21.12.2006

Author(s) PIETILÄINEN, Paula	Type of Publication Bachelor's thesis	
	Pages 68	Language Finnish
	Confidential ☐ Until _____	
Title MULTICULTURAL HOME ECONOMICS EDUCATION FOR STUDIES IN HOUSEHOLD MANAGEMENT SUPPORTING THE INTEGRATION OF IMMI- GRANTS IN JYVÄSKYLÄ HOME ECONOMICS SCHOOL		
Degree Programme Degree Programme in Service Management		
Tutor(s) KOTISAARI, Liisa		
Assigned by Jyväskylä Home Economics School		
Abstract The purpose of this thesis was to produce a curriculum to multicultural home economics education for studies in Household Management. Another goal was to bring together practicable methods for teaching Household Management to immigrants. There is no state level curriculum for multicultural home economics education. That is why the syllabus for Household Management to immigrants was designed so that it was based on the ordinary curriculum of Household Management. The syllabus emphasizes functionality, Finnish skills and employment opportunities. These are important factors in the integration of immigrants. This thesis contains also other teachers' opinions of teaching in Household Management to immigrants. These opinions were collected during the training and developing day of the School of Domestic Economy in Mikkeli in November 2006. The data collecting methods were informal conversations and email. On account of that a network of colleagues was created. The result of this thesis was that aims of The School of Domestic Economy are equal to the aims of the integration of immigrants. The equivalence between these aims is remarkable. The School of Domestic Economy is like a window to the Finnish society to the immigrants. Because of that it is important that municipal authorities get information about possibilities that The School of Domestic Economy may offer in supporting the integration of immigrants.		
Keywords Home economics education, Household Management, immigrants, integration, multicultural,		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	3
2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA	5
2.1 Maahanmuuttajat käsitteenä	6
2.1.1 Ulkomaalainen	6
2.1.2 Siirtolainen	7
2.1.3 Paluumuuttaja	7
2.1.4 Pakolainen	8
2.1.5 Turvapaikanhakija	9
2.1.6 Kiintiöpakolainen	9
2.1.7 Avioliiton vuoksi Suomeen muuttaneet	10
2.2 Suomen maahanmuuttajaväestön rakenne	10
2.3 Maahanmuuttajat Jyväskylässä	13
3 SISÄÄN SUOMALAISEEN YHTEISKUNTAAN	13
3.1 Kotoutuminen	13
3.2 Kotoutumiskaari	14
3.3 Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin	15
3.4 Oppilaitoksen rooli kotoutumisessa	18
4 TALOUSKOULU – IKKUNA SUOMALAISEEN YHTEISKUNTAAN	20
4.1 Opetussuunnitelma	20
4.2 Maahanmuuttajaopiskelijoiden lähtötilanne	24
4.3 Monikulttuurinen talouskoulu Jyväskylän kotitalousoppilaitoksella	25
5 HYVIÄ KÄYTÄNTEITÄ MAAHANMUUTTAJIEN KODINHOIDON OPETUKSESSA	29
5.1 Havainnollistaminen	30
5.2 Toiminnallisuus	31
5.3 Yksinkertaistaminen	31
5.4 Myönteinen ilmapiiri	32
5.5 Maahanmuuttajien kodinhoidon opetus muissa oppilaitoksissa	33

6 KODINHOIDON OPETUS JYVÄSKYLÄN KOTITALOUSOPPILAITOKSESSA	35
6.1 Kodinhoito	36
6.2 Tekstiilien hoito	42
6.3 Sisustaminen	47
7 POHDINTA	48
7.1 Työn lähtökohdat ja tietoperustan luominen	49
7.2 Opinnäytetyön hyödynnettävyys.....	50
7.2.1 Työn hyödynnettävyys maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksessa	51
7.2.2 Opetussuunnitelmatyön hyödyt maahanmuuttajaopiskelijoille	52
7.2.3 Keski-Suomen TE-keskuksen Palapeli -projektin merkitys	53
7.2.4 Kehitysprojekti siltana oppilaitoksissa tehtävän kehitystyön ja Opetushallituksen välillä.....	54
7.3 Kehitysehdotukset	54
LÄHTEET	57
LIITTEET	60
Liite 1. Maahanmuuttajan kotoutumiskaari.....	60
Liite 2. Valtakunnalliset ohjeet kodin ja tekstiilien hoidon ja sisustamisen opetuksesta	61
Liite 3. Koulutusnetin koulutustarjontalista: kotitalousopetusta (talouskoulu) järjestävät oppilaitokset.....	64

1 JOHDANTO

Tämä opinnäytetyö on osa monikulttuurisen talouskoulun opetussuunnitelman kehittämistyötä Jyväskylän kotitalousoppilaitoksessa. Opetan kyseisessä oppilaitoksessa kodin ja tekstiilien hoitoa ja sisustamista tavalliselle talouskouluryhmälle sekä maahanmuuttajaryhmälle. Kehittämistyön tulos on oppilaitoskohtainen maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelma, joka esitellään kappaleessa 6.

Taluskouluopetuksella on nykyään monia erilaisia muotoja, jotka on kehitetty vastaamaan suomalaisen yhteiskunnan ja suomalaisten kotien tarpeita. Tunnetuin eri muodoista on niin sanottu perinteinen taluskoulu. Sen lisäksi on olemassa kansainvälistä painotteinen ja englanninkielinen sekä saksankielinen taluskoulu. Työn ohessa suoritettavaksi tarkoitettu aikuisten iltataluskoulu on myös yksi vaihtoehto, ja lisäksi on myös mielenterveyskuntoutujien taluskoulu. Tässä opinnäytetyössä käsitellään monikulttuurista eli maahanmuuttajien taluskoulua. Erilaiset taluskoulumuodot poikkeavat toisistaan opetuskielen, kurssin keston, opiskelurytmin sekä sisällön ja painotusten osalta.

Monikulttuuriseen taluskouluopetukseen ei ole valtakunnallisia ohjeita. Siksi oppilaitoskohtainen opetussuunnitelma tehdään muokkaamalla tavallisen taluskoulun opetussuunnitelma maahanmuuttajille sopivaksi. Tavoitteiltaan ja sisällöiltään maahanmuuttajien opetussuunnitelma vastaa pääosin tavallista taluskoulun opetussuunnitelmaa. On kuitenkin ymmärrettävää, että opiskelijoiden heikomman kielitaidon vuoksi opetuksen painotukset ja erityisesti opetuksen toteutus poikkeavat normaalista. Tämän opinnäytetyön tavoite onkin koota hyviä käytänteitä maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelmaan, jotta niitä voisivat halutessaan hyödyntää myös muut maahanmuuttajien opetuksesta kiinnostuneet.

Kappaleessa 6 esitelty maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelma kuuluu ruoanvalmistuksen ja leipomisen sekä käsitöiden ohella monikulttuurisen taluskoulun pakollisiin opintoihin. Tämän opinnäytetyön näkökulma on kodinhoidon opetuksessa, koska se on opettamani aihe. Kollegani, jotka opettavat samassa oppilaitoksessa ruoanvalmistusta ja leipomista sekä käsitöitä, tekevät opetussuunnitelmat omista aloistaan. Tällä tavalla saamme yhdessä aikaan monikulttuurisen taluskoulun oppilaitoskohtaisen opetussuunnitelman.

Opinnäytetyöni tekemisen kanssa samaan aikaan järjestettiin marraskuussa 2006 kotitalousopetuksen kehittämis- ja koulutuspäivä Mikkelissä. Koulutuspäivä järjestetään vuosittain. Sen tavoitteena on edistää kotitalousopetusta antavien oppilaitosten opettajien verkostoitumista ja saada aikaan yhteisiä toimintamalleja ja vertaistukea. Osallistuin koulutuspäivään saadakseni paremman käsityksen siitä, missä päin Suomea opiskelee maahanmuuttajia ja oppiakseni tuntemaan toisia maahanmuuttajien kodinhoidon opettajia. Samalla pystyin tiedottamaan työn alla olevasta opinnäytetyöstäni ja tarjoamaan sitä sekä kommentoitavaksi että myöhemmin valmiina hyödynnettäväksi. Erityisen tyytyväinen olin siihen, että koulutuspäivän aikana kokosimme ”mamuopettajien” sähköpostilistan, joten verkostoituminen sai merkittävän alkusysäyksen.

Ajankohtaiseksi opinnäytetyön aiheen tekee maahanmuuttajien määrän lisääntyminen Suomessa ja sen myötä tarve vastata lisääntyneisiin kotoutumistavoitteisiin. Suomea uhkaava työvoimapula kuuluu myös syksyn 2006 talouskeskustelun hittikäsitteisiin (Siljamäki 2006, 18). Esimerkiksi niin Kauppalehden marraskuisessa pääkirjoituksessa kuin raportissakin taloustutkija Heikki Räsänen Valtion taloudellisesta tutkimuskeskuksesta varoittaa, että maahanmuutolla ei tulla ratkaisemaan työvoimapulaa. Maahanmuuttajien houkuttelemisen Suomeen on vaikeaa kieliongelmiin, korkeaan kustannustason ja ankaran ilmaston vuoksi. Sen vuoksi Suomen maahanmuuttopolitiikan kehittämiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota ja suosia työperäistä maahanmuuttoa. (Mts. 18.)

Työssä edetään yleisistä yhteiskunnallisista ja maahanmuuttajien opetuksen taustalla vaikuttavista ilmiöistä kohti konkreettista opetuksen käytännön järjestämistä. Kaikki käsitellyt asiat tähtäävät maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelman laatimiseen. Kodinhoidon opetussuunnitelmassa on huomioitu myös maahanmuuttajien kotoutumisen tavoitteet, koska niissä on merkittävää yhtäläisyyttä talouskoulun opetuksen tavoitteisiin.

2 MAAHANMUUTTAJAT SUOMESSA

Kaksi matkustajaa junanosastossa. Me emme tiedä mitään heistä, heidän alkuperästään tahi päämäärästään. He ovat tehneet olonsa kotoisaksi ja ottaneet pikkupöydät, vaatekoukut ja matkatavarahyllyt käyttöönsä. Tyhjillä istuimilla lojuu sanomalehtiä, päällystakkeja, käsilaukkuja. Ovi aukeaa, ja kaksi uutta matkustajaa astuu sisään. Heidän saapumisensa ei ole toivottua. Selvästi voidaan havaita, kuinka vastenmielistä on nousta ylös, raivata istuimet tyhjiksi ja luovuttaa ne tulijoiden käyttöön. Vaikka alkuperäiset matkustajat eivät lainkaan tuntisi toisiaan, he käyttäytyvät tilanteessa omituisen solidaarisesti. He esiintyvät tulokkaisiin nähden ryhmänä. Kyse on heidän alueestaan. Jokainen uusi matkustaja on heidän mielestään tunkeutuja. Itsensä he mieltävät syntyperäisiksi, jotka vaativat koko tilan itselleen. Tälle käsitykselle ei ole järkiperäistä selitystä, mutta sen juuret tuntuvat ulottuvan sitäkin syvemmälle. (Enzensberger 2003, 22-23.)

Tuon Hans Magnus Enzensbergerin junamatkustajia kuvaavan tarinaotteen tilanne on meille monelle tuttu. Merkitsemme arkielämässä oman reviirimme vaikkapa matkailukalla tai repulla ja oletamme toisten kunnioittavan omaa aluetamme pysymällä kauempana. Sinnikäs tunkeutuja, eli junavaunuun tuleva uusi matkustaja, saa lopulta paikkansa vierestämme, mutta yleensä vasta, kun olemme osoittaneet pientä närkästystä syvällä huokauksella tai merkitsevällä katseella. Loppumatkastamme saattaa tulla joko pitkä ja hiljaisuuden piinaama tai antoisa rupatteluhetki vieraan kanssa. Tämän vertauskuvan junamatkasta voimme tulkita yhdeksi tavaksi kohdata maahanmuuttaja.

Suomessa ulkomaalainen huomataan vielä helposti, sillä koko väestöstämme heitä on vasta noin kaksi prosenttia. Pääkaupunkiseudulla ulkomaalaisten osuus väestöstä on maan keskiarvoa korkeampi, noin viisi prosenttia. (Maahanmuuttoasiat vuonna 2005, 2.) Lisäksi on pieniä kuntia, joissa ulkomaalaisia ei ole juuri lainkaan. Tällaiset vaihtelut kaupunkien ja kuntien ulkomaalaisten asukkaiden lukumäärässä vaikuttavat myös ulkomaalaisiin suhtautumiseen. Erilainen ihonväri, vaikeasti ymmärrettävä kieli ja erilaiset tavat viettää esimerkiksi juhlapyyhiä poikkeavat siitä, mihin olemme totuneet omassa kulttuurissamme. Vähäiset omakohtaiset kokemukset ulkomaalaisten kanssa toimimisesta ja puutteelliset tiedot kulttuurista aiheuttavat epäluuloja ja vääriä oletuksia. Esimerkiksi maahanmuuttajien osaamiselle annettu merkitys rakentuu usein suhteessa kulttuuriseen etäisyyteen: kaukaisimmista yhteiskunnista tulleiden koulutus arvioidaan usein heikkotasoisimmaksi. Kun ruotsalaisten koulutus arvioidaan yleensä

samantasoiseksi suomalaisten yliopistojen kanssa, Afrikan maiden tutkinnot arvioidaan tasoltaan heikommiksi. (Haapakorpi 2004, 8.)

2.1 Maahanmuuttajat käsitteenä

Maahanmuuttaja on yleiskäsite, jota käytetään kuvaamaan kaikkia maahan muuttaneita henkilöitä, jotka elävät pysyvästi tai väliaikaisesti maassa, jossa he eivät ole syntyneet. Lisäksi määritelmään liitetään maahanmuuttajan luomat merkittävät sosiaaliset siteet maahan. Toisin sanoen maahanmuuttaja ei ole ohikulkumatkalla, vaan hänen tavoitteenaan on asettua asumaan Suomeen pysyvästi. Työministeriön (2005) tilaston mukaan tärkeimmät syyt Suomeen muuttoon ovat 1990 – 2000-luvuilla olleet:

- perhesiteet (60 – 65 %)
- pakolaisuus (noin 15 %)
- paluumuutto entisen Neuvostoliiton alueelta (noin 10 %)
- työperusteinen muutto (noin 5 – 10 %)
- muut syyt (noin 5 – 10 %).

(Maahanmuuttoasiat vuonna 2005, 2.)

2.1.1 Ulkomaalainen

Ulkomaalainen on henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen vaan jonkin toisen maan kansalainen tai vailla kansalaisuutta. Hän voi olla turisti, liikemies tai pysyvämmässä tarkoituksessa maahan muuttanut, esimerkiksi siirtolainen, pakolainen tai turvapaikanhakija (Turvaa etsimässä 2003, 11). Ahtosen, Jussilan ja Kotisaaren teoksessa mainitun Rädyn (2002) teoksen mukaan Suomessa asuvat tai oleskelevat ulkomaalaiset eivät ole yhtenäinen ryhmä, vaan heidän joukossaan on eri syistä maahan muuttaneita henkilöitä. Taustoiltaan erilaisista ulkomaalaisryhmistä käytetään erilaisia nimityksiä. (Ahtonen, Jussila & Kotisaari 2003, 17.)

Seuraavien käsitteiden määrittely helpottaa maahanmuuttajien erityispiirteiden ja vaatimusten ymmärtämistä. Muuttosyyden oletetaan ennakoivan osittain myös maassa

oleskelun kestoja, kotoutumista ja maahanmuuton taloudellisia vaikutuksia (Selvitys eduskunnan hallintovaliokunnalle maahanmuuttajista aiheutuvista kustannuksista 2006, 15).

2.1.2 Siirtolainen

Perinteisesti siirtolaisuus on lähtenyt liikkeelle voimakkaasta halusta parempaan elämään. Siirtolainen on henkilö, joka muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen sieltä toimeentulonsa. Siirtotyöntekijä eroaa siirtolaisesta, sillä hän hakeutuu toiseen maahan hankkiakseen elantonsa mutta ei asetu maahan pysyvästi. (Turvaa etsimässä 2003, 6.) Suomessa puhutaan usein elintasomuuttajista paheksuvaan sävyyn mutta unohdetaan saman syyn olleen lukuisien suomalaisten maastamuuton syyinä esimerkiksi Ruotsiin.

2.1.3 Paluumuuttaja

Ulkosuomalainen on Suomen rajojen ulkopuolella asuva Suomen kansalainen tai syntyperältään suomalainen henkilö, joka pitää itseään suomalaisena. Paluumuuttaja on ulkosuomalainen, joka on asunut Suomen rajojen ulkopuolella ja palaa takaisin Suomeen. Heitä ovat esimerkiksi Ruotsin suomalaiset, Viron ja entisen Neuvostoliiton suomalaiset, mm. inkeriläiset. Inkeriläiseksi paluumuuttajaksi hyväksytään henkilö, jonka toinen vanhempi tai molemmat isovanhemmat ovat kansalaisuudeltaan olleet suomalaisia. (Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maahanmuuttajan erityistuesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 2002.)

Inkerinsuomalaisten varsinainen maahanmuutto alkoi 1990-luvun alkupuoliskolla. Silloinen tasavallan presidentti Mauno Koivisto totesi haastattelussaan huhtikuussa 1990, että inkerinsuomalaisia voidaan pitää paluumuuttajina. Tähän lausuntoon perustuivat myöhemmin virkamiespäätökset, ja maahanmuutto alkoi. Inkerinsuomalaisia paluumuuttajia oli jonkin verran jo paljon aikaisemminkin, esimerkiksi 1920-luvulla Venäjän vallankumouksen jälkeen ja myös 1930-luvulla. Jatkosodan aikana 1940-luvulla Inkerinmaalta siirrettiin Suomeen pääasiassa vapaaehtoisina 63 000 henkilöä. Laillinen maastamuutto Neuvostoliitosta oli vaikeaa, ja tämän vuoksi poistumista Neuvostoliitosta tapahtui myös salaa. (Mts.) Inkerinsuomalaisten joukossa tasavallan presi-

dentti huomioi myös ns. heimoveteraanit ja heidän aviopuolisonsa. Heillä tarkoitetaan ulkomaalaislain 48 §:n perusteella oleskeluluvan saanutta henkilöä, joka on palvellut Suomen armeijassa vuosien 1939 - 1945 aikana (Selvitys eduskunnan hallintovalio- kunnalle maahanmuuttajista aiheutuvista kustannuksista 2006, 12).

Inkerinsuomalaisten paluumuutto on viime vuosina vähentynyt. Siihen on oletettavasti vaikuttanut maahanpääsyn ehtojen tiukentaminen. Lokakuussa 2003 astui voimaan ulkomaalaislain muutos, jonka mukaan inkerinsuomalaisen paluumuuttajan on esitettävä todistus viranomaisen järjestämän kielikokeen suorittamisesta. (Jaakkola 2005, 4.)

2.1.4 Pakolainen

Pakolainen on YK:n pakolaisen asemaa koskevan yleissopimuksen mukaan henkilö, joka on kotimaansa ulkopuolella ja jolla on perusteltua aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan vainotuksi rodun, uskonnon, kansallisuuden, tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen tai poliittisen mielipiteen johdosta. YK:n määritelmän mukaan esimerkiksi sota, luonnonkatastrofi tai köyhyys ei vaikuta pakolaisasemaan. Olennais- ta on, että pakolainen ei saa suojelua omassa kotimaassaan vaan joutuu pakenemaan maansa rajojen ulkopuolelle. (Turvaa etsimässä 2003, 3.)

Suomi on ottanut pakolaisia vastaan vuodesta 1973 lähtien. Pakolaisilla on oikeus saada perheenyhdistämismenettelyn ansiosta Suomeen myös lähiomaisensa, joita ovat aviopuolisot sekä alle 18-vuotiaat lapset. (Mts. 8.) Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2004 lopussa Suomen pakolaisväestön määrä oli 25 114 henkilöä (Väestörakenne 2005). Kansalliset viranomaiset päättävät pakolaisstatuksesta henkilön turvapaikkaha- kemuksen ja yksilöllisen haastattelun perusteella. Suurissa pakotilanteissa valtiot voi- vat pyytää YK:n pakolaisjärjestö UNHCR:n avukseen, jolloin järjestö yleensä myön- tää turvaa tarvitseville prima facie -statuksen, eli suojelun tarve päätetään ryhmäkoh- taisesti eikä yksilöllisesti. (Turvaa etsimässä 2003, 3 - 4.)

2.1.5 Turvapaikanhakija

Henkilö, joka pyytää suojaa ja oleskeluoikeutta vieraasta maasta, on turvapaikanhakija. Turvapaikkahakemus jätetään maahan tullessa tai mahdollisimman pian maahantulon jälkeen. Turvapaikan hakijan pakolaisuus todetaan vasta hakemuksesta annetulla päätöksellä, joten turvapaikanhakijaa ei voida sanoa pakolaiseksi ennen kuin myönteinen päätös on annettu. Oleskeluluvan voi saada myös humanitaarisin perustein. Näin käy esimerkiksi silloin, kun turvapaikanhakijan kotiinpaluu on sodan tai ympäristökatastrofin vuoksi mahdotonta. (Turvaa etsimässä 2003, 4.)

Verrattuna useisiin länsimaihin Suomeen tulee vuosittain vähän turvapaikanhakijoita. Vuonna 2005 Suomesta haki turvapaikkaa 3 545 henkilöä (Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta 2005, 6). Turvapaikan saaminen on ollut Suomessa harvinaista, mutta osa turvapaikanhakijoista on saanut oleskeluluvan suojelun, perheen yhdistämisen tai muun humanitaarisen syyn perusteella (Jaakkola 2004, 4). Vertailun vuoksi todettakoon, että esimerkiksi Ruotsista anoi vuonna 2005 turvapaikkaa noin viisinkertainen määrä Suomeen verrattuna. Huippuvuosi Ruotsissa turvapaikkahakemusten määrässä oli vuosi 2002, jolloin turvapaikanhakijoita oli 33 016 henkilöä. (Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta 2005, 5.)

2.1.6 Kiintiöpakolainen

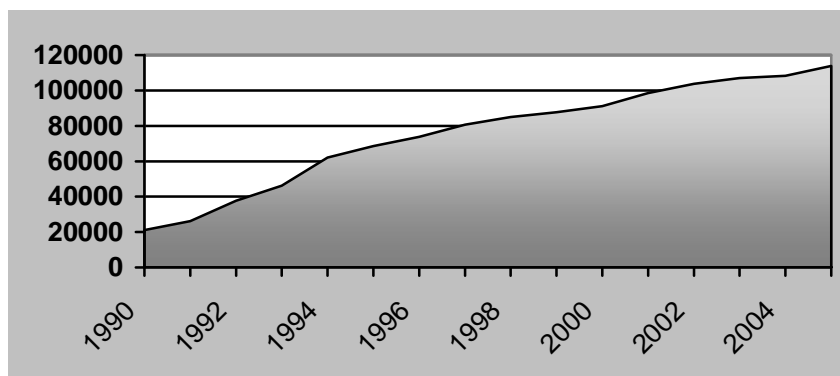
Suomen valtio varautuu vuosittain talousarviossaan ottamaan vastaan tietyn määrän pakolaisia. Tässä budjetissa vahvistetussa pakolaiskiintiössä Suomeen tulevia ihmisiä kutsutaan kiintiöpakolaisiksi. Turvapaikanhakijoista poiketen on YK:n pakolaisasioiden pääkomissaarin toimisto (UNHCR) myöntänyt kiintiöpakolaisille pakolaisstatuksen jo ennen Suomeen tuloa. Kiintiöpakolaiset valitaan hätätapauksia lukuun ottamatta suomalaisten pakolaisviranomaisten haastattelujen perusteella, ja he tulevat usein pakolaisleireiltä. Suomeen vastaanotetut ensimmäiset kiintiöpakolaiset saapuivat maamme huhtikuussa 1986. (Turvaa etsimässä 2003, 4.) Vuoden 2005 pakolaiskiintiö oli 750, mutta kiintiötä ei saatu kyseisenä vuonna aivan täyteen vaan vastaanotettujen määrä jäi 675 henkilöön. Heistä myanmarilaisia (burmalaisia) oli 327, iranilaisia 117, afganistanilaisia 156 ja erimaalaisia hätätapauksia 75. (Vuosikertomus 2005, 13.)

2.1.7 Avioliiton vuoksi Suomeen muuttaneet

Monikulttuuristen avioliittojen määrä Suomessa on kasvanut, ja avioliitto on ollut pitkään merkittävä syy maahanmuutolle. Vuonna 2000 Suomen kansalaisen kanssa avioliiton solmi 2 763 ulkomaalaista. Avioliittoja, joissa nainen oli suomalainen ja mies ulkomaalainen, solmittiin 1 187 kappaletta. Vastaavasti avioliittoja, joissa mies oli suomalainen ja vaimo ulkomaalainen, solmittiin hieman enemmän eli 1 576 kappaletta. (Avioliiton ulkomaalaisen kanssa solmineet Suomen kansalaiset vuosina 1991 - 2000.) Memnin ja Murasen opinnäytetyössä viittaamasta Heikkilän (2004) teoksesta käy ilmi, että naiset solmivat eniten avioliittoja englantilaisten, turkkilaisten, yhdysvaltalaisien, marokkolaisten ja ruotsalaisten kanssa. Suomalaisten miesten puoliset olivat useimmiten kotoisin Venäjältä, Ruotsista, Virossa ja Thaimaasta. (Avioliiton kautta Suomeen tulleiden maahanmuuttajamiesten kotoutuminen ja työllistyminen 2004, 12 - 13.)

2.2 Suomen maahanmuuttajaväestön rakenne

Suomessa asuvien ulkomaalaisten määrä on kasvanut tasaisesti, mutta erityisen nopeaa kasvu on ollut 1990-luvun alkupuoliskolla, kuten kuviosta 1 nähdään. Esimerkiksi vuonna 1990 Suomessa asui pysyvästi 21 174 ulkomaalaista, ja heidän osuutensa koko väestöstä oli 0,4 prosenttia. Vuoden 2005 lopussa Suomessa asui vakituisesti 113 852 ulkomaalaista, joka on 2,2 prosenttia koko väestöstä.

KUVIO 1. Ulkomaalaisten määrän kehitys Suomessa vuosina 1990 - 2005. (Maahanmuuttoasiat vuonna 2005, 1-2.)

Vuodesta 1990 alkaneen nopean Suomeen muuttaneiden määrän kasvun selittää entisen Neuvostoliiton alueella asuneiden inkerinsuomalaisten saama ns. paluumuutto-asema. Sen osavaikutuksesta maahanmuutto Suomeen nelinkertaistui viidessätoista vuodessa. Lisäksi vuodesta 1990 alkaneelle maahanmuuttajien määrän kasvulle antoi vauhtia Somaliasta saapunut suurehko turvapaikanhakijaryhmä. 1980-luvun lopulla alkanut Somalian sisällissota ajoi pakolaisiksi miljoonia ihmisiä ennen kaikkea naapurimaihin Etiopiaan ja Keniaan. Jo 1980-luvun viimeisinä vuosina Suomeen saapui yksittäisiä somaleja, mutta ensimmäiset ryhmät saapuivat vasta keväällä 1990. Suomeen saapui 1990-luvulla yhteensä noin 3 000 somaliturvapaikanhakijaa. Koska Somalian keskushallinto oli romahtanut ja maa oli ajautunut sekasortoon, turvapaikkaa hakeneille somaleille myönnettiin oleskeluluvat lähinnä humanitaaristen syiden tai suojelun tarpeen perusteella. (Tietoa pakolaisuudesta 2005.)

Vuonna 2005 Suomeen muutti 20 200 ulkomaalaista, joista EU-maista muuttaneita oli 9 700 ja EU:n ulkopuolelta 10 900. Paluumuuttajien osuus vuonna 2005 entisen Neuvostoliiton alueelta, lähinnä Venäjältä ja Virosta, oli 687 henkilöä. Suurin osa ulkomaalaisista eli 44 prosenttia asuu pääkaupunkiseudulla, heistä Helsingissä 27 prosenttia. Vertailun vuoksi todettakoon, että Jyväskylä on Suomen kaupungeista kahdeksanneksi suurin ulkomaalaisten asukkaiden lukumäärän perusteella. Vuonna 2005 Jyväskylässä asui 2 080 ulkomaalaista, joka on 1,8 prosenttia ulkomaalaisista. (Maahanmuuttoasiat vuonna 2005, 2.)

Maahanmuuttajien määrää suomalaisessa yhteiskunnassa (taulukko 1) voidaan kuvata kansalaisuuden, äidinkielen tai syntymämaan perusteella. Ulkomaalaisten määrä on pienempi kuin ulkomailla syntyneiden tai vieraskielisten määrä, koska osa Suomessa asuvista maahanmuuttajista on saanut Suomen kansalaisuuden. Myöskään kaikki ulkomailla syntyneet eivät ole ulkomaalaisia, vaan joukossa on myös ulkomailla syntyneitä Suomen kansalaisia. Heidän määränsä väestöstä vuonna 2005 oli 3,5 prosenttia. (Selvitys eduskunnan hallintovaliokunnalle maahanmuuttajista aiheutuvista kustannuksista 2006, 12.) Vieraskielisten eli muuta kuin Suomen virallisia kieliä äidinkieleenään puhuvien (2,8 % väestöstä) joukkoon kuuluu sekä ulkomaalaisia että Suomen kansalaisia. On mielenkiintoista huomata, että Suomen kolmanneksi puhutuin kieli on venäjä, ja vasta neljäntenä tulee yksi Suomen virallisista kielistä eli saame. Venäläiset muodostavat selkeästi suurimman ryhmän Suomessa asuvista ulkomaalaisista. Heidän osuutensa koko ulkomaalaisväestöstä oli 21,6 prosenttia vuonna 2005. Toiseksi suu-

rimman ulkomaalaisryhmän muodostavat virolaiset, joiden osuus oli 13,6 prosenttia ulkomaalaisista. Ruotsin (7,2 %) ja Somalian (4,1 %) kansalaiset muodostivat kolmanneksi ja neljänneksi suurimmat ulkomaalaisryhmät vuonna 2005. (Maahanmuuttoasiat vuonna 2005,2.)

TAULUKKO 1. Väestö kansalaisuuden, äidinkielen ja syntymävaltion mukaan 31.12.2005 (Maahanmuuttoasiat vuonna 2005, 2).

SUOMEN VÄESTÖ 31.12.2005: 5 255 580					
KANSALAISSUUS		ÄIDINKIELI		SYNTYMÄVALTIO	
Suomi	5 142 728	suomi	4 819 819	Suomi	5 078 968
Ulkomaalaiset yhteensä	113 852	ruotsi	289 675	Ulkomailla syntyneet yhteensä	176 612
		saame	1 752		
Suurimmat ryhmät:		Vieraskieliset yhteensä	144 334	Suurimmat ryhmät:	
Venäjä	24 621	Suurimmat ryhmät:		Entinen Neuvostoliitto	40 196
Viro	15 459	venäjä	39 653	Ruotsi	29 527
Ruotsi	8 196	viro	15 336	Viro	12 597
Somalia	4 704	englanti	8 928	Somalia	5 060
Serbia ja Montenegro	3 321	somali	8 593	Entinen Jugoslavia	5 030
Irak	3 267	arabia	7 117	Venäjä	4 748
Kiina	2 992	kurdi	5 123	Saksa	4 555
Saksa	2 792	albania	5 076	Irak	4 352
Britannia	2 762	kiina 4 613		Kiina	4 123
Turkki	2 621			Thaimaa	3 551

Miesten ja naisten osuus maahanmuuttajista on suunnilleen samansuuruinen. Vuonna 2005 kaikista ulkomaankansalaisista 50,7 % oli miehiä ja vastaavasti 49,3 % oli naisia (Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta 2005, 4). Sukupuolijakauma kuitenkin vaihtelee eri kansallisuuksien kesken. Maahanmuuttajat ovat ikärakenteeltaan huomattavasti kantaväestöä nuorempia. Vuonna 2004 Suomeen saapuneiden pakolaisten keski-ikä oli 22 vuotta. Erot ikärakenteessa ovat suuria eri maahanmuuttajaryhmien kesken. Lähialueiden kansalaiset muodostavat suurimman ryhmän kaikissa ikäluokissa mutta heidän osuutensa on selvästi korostunut yli 65-vuotiaiden joukossa. Lasten ja nuorten osuus on erityisen suuri pakolaismaista tulleissa. 0 - 14-vuotiaiden osuus pakolaismai-

den kansalaisista on 32,4 %, kun suomalaislasten vastaava osuus on 17,5 %. (Selvitys eduskunnan hallintovaliokunnalle maahanmuuttajista aiheutuvista kustannuksista 2006, 15 - 16.)

2.3 Maahanmuuttajat Jyväskylässä

Vuonna 2005 Jyväskylässä asui 2 080 maahanmuuttajaa, joista miehiä oli 1 034 ja naisia 1 046 (Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta 2005, 4). Jyväskylään on vastaanotettu vuosien 1990 - 30.6.2006 välillä 1 128 pakolaistaustaista tai siihen rinnastettavaa henkilöä. Tähän määrään on laskettu mukaan myös perheen yhdistämiset. Jyväskylän kaupungin ja Keski-Suomen TE-keskuksen välisessä sopimuksessa on sovittu 50 henkilön pakolaiskiintiöstä vuosittain. Tähän lukuun eivät sisälly perheen yhdistämiset eivätkä hätätapaukset. Palumuuttajia Jyväskylässä asuu 713 henkilöä, ja loput maahanmuuttajat ovat perhesiteiden tai opiskelun vuoksi saapuneita. Jyväskylän suurimmat maahanmuuttajaryhmät ovat tällä hetkellä Iranista, Afganistanista, entisen Jugoslavian alueelta sekä Myanmarista (Burmasta). (Käld 2006.)

3 SISÄÄN SUOMALAISEEN YHTEISKUNTAAN

3.1 Kotoutuminen

Suomen virallisen maahanmuuttopolitiikan tavoitteena on maahanmuuttajien kotoutuminen Suomeen. Maahanmuuttajien kotouttamista ja turvapaikanhakijoiden vastaanottoa koskeva laki astui voimaan 1.5.1999. Kotoutuminen tarkoittaa, että maahanmuuttaja hankkii itselleen sellaisia tietoja ja taitoja, joiden avulla hän selviää Suomessa ja voi osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan tasavertaisena jäsenenä. Työtön maahanmuuttaja tai toimeentulotukea saava maahanmuuttaja tekee yhdessä työvoimatoimiston tai kunnan työntekijän kanssa suunnitelman, jota kutsutaan kotoutumissuunnitelmaksi. Kotouttamisella tarkoitetaan puolestaan viranomaisten järjestämiä kotoutumista edistäviä toimenpiteitä. (Kotoutuminen 2006.) Nimitykset kuvaavat mielenkiintoisesti maahanmuuttajan näkökulmasta katsottuna toiminnan aktiivisuutta.

Kotoutuminen on omaa aktiivista toimintaa ja kotouttaminen passiivisempaa: silloin joku muu on aktiivisemmassa roolissa.

Kotoutumisen tavoitteet ovat

- suomen tai ruotsin kielen oppiminen
- uuteen asuinmaahan ja sen tapoihin tutustuminen
- työllistyminen
- oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen.

Suomen kielen kursseja maahanmuuttajille järjestävät erilaiset oppilaitokset ja järjestöt. Työvoimatoimiston asiakkaina olevat maahanmuuttajat voivat hakeutua suomen kielen kursseille työvoimatoimiston kautta. (Mts.)

3.2 Kotoutumiskaari

Suomen Punainen Risti on kehittänyt maahanmuuttajan kotoutumisprosessin eri vaiheiden kuvaamiseen kotoutumiskaaren (Kotoutumiskaari kotoutumisen apuvälineenä 2003). Se on konkreettinen kaarikuva nousuineen ja laskuineen. Kotoutumiskaari kuvaa havainnollisesti, mistä maahanmuuttaja on lähtenyt liikkeelle, millaisten hyvien ja huonojen kokemusten kautta hän on tullut nykyhetkeen. Kotoutumiskaaren tarkoitus on auttaa maahanmuuttajaa oppimaan omista kokemuksistaan ja ymmärtämään erilaisien tapahtumien syitä ja seurauksia. Sitä voidaan käyttää tulevaisuuden suunnittelun työkaluna ja erityisesti rohkaistaessa maahanmuuttajaa toimimaan itse aktiivisesti oman tulevaisuutensa suunnittelussa. (Mts.)

Maahanmuuttaja laatii kotoutumiskaarensa ohjatusti kotouttamisesta vastaavan viranomaisen kanssa. Oleellista on, että maahanmuuttaja asettaa itse omaan kotoutumiseensa vaikuttavat asiat järjestykseen. Menneisyyttä muistelemalla pyritään löytämään asioita ja tapahtumia, jotka ovat olleet hyviä ja joita voitaisiin toistaa. Toisaalta huonoista ja negatiivisista kokemuksista pyritään oppimaan, kuinka niitä voisi jatkossa välttää. Tämän pohjatyon jälkeen tulevaisuuden suunnittelu on helpompaa. Tapauskohteisesti tulevaisuuden suunnitelmat voivat liittyä työhön, koulutukseen, sosiaalisiin suhteisiin tai yleiseen elämänhallintaan. Pääasia on, että maahanmuuttaja nä-

kee itsensä aktiivisena toimijana, jonka omat ratkaisut vaikuttavat siihen, mitä jatkossa tapahtuu. (Mts.)

Liitteessä 1 on esimerkki Suomen Punaisen Ristin käyttämästä kotoutumiskaaresta. Se havainnollistaa maahanmuuttajaperheen eri jäsenten kotoutumisvaiheita, kun he ovat tulleet Suomeen eri aikaan. Esimerkkitapauksessa perheen äiti on tullut ensimmäisenä, ja muu perhe eli isä ja kaksi lasta myöhemmin. Jokainen perheenjäsen on kuvattu omalla kaarellaan. Välillä erilaiset kotoutumisvaiheet aiheuttavat perheen sisäisiä jännitteitä esimerkiksi vanhempien parisuhteeseen ja isän ja äitinä toimimiseen.

3.3 Suomalaisen suhtautuminen maahanmuuttajiin

Jotta ymmärtäisi maahanmuuttoa ilmiönä ja voisi paremmin peilata omia näkemyksiään, on hyvä tietää miten muut suomalaiset suhtautuvat maahanmuuttajiin, ja mikä suhtautumiseen vaikuttaa. Opettajan työssä olen huomannut, että asenteilla on suuri merkitys oppimiseen ja uusien asioiden hyväksymiseen. Seuraavana käsittelem työpölyliittinen tutkimus -sarjan 286. niteenä julkaistua Jaakkolan tekemää tutkimusta ”Suomalaisen suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987 - 2003”. Tutkimus on julkaistu vuonna 2005 ja se on viimeinen osa sarjaa, jossa on tutkittu säännöllisesti suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin vuosina 1987, 1993, 1998 ja 2003. Juuri tutkimuksen pitkäkestoisuus ja säännöllisyys antavat mielestäni hyvän kuvan siitä, mikä suomalaisten asenteisiin vaikuttaa. Tällaisten taustalla vaikuttavien asioiden tiedostaminen ja ymmärtäminen työssä, jossa ollaan maahanmuuttajien kanssa tekemisissä, on eduksi itse työntekijälle mutta siitä hyötyy myös yhteistyökumppanina oleva maahanmuuttaja. Tutkimusta ovat rahoittaneet työministeriö, opetusministeriö, sisäasiainministeriö, Helsingin kaupungin tietokeskus ja Kuntoutussäätiö.

Maahanmuuton lisääntyminen ja jopa suomalaisen yhteiskunnan tarve siihen merkitsee käytännössä uusia Suomeen saapuvia ihmisiä, uusia kulttuureja ja kieliä sekä tarvetta osata sopeutua uuteen tilanteeseen sekä maahanmuuttajan että valtaväestön kannalta. Nykyisin työperäisen maahanmuuton osuus Suomeen muutosta on alle 10 prosenttia. Jaakkolan (2005) tutkimuksessaan viittaamaan Väestöliiton väestöpoliittisen ohjelman (2004) mukaan huoltosuhteen edullinen kehitys ja työvoiman ikääntymisen

pysäyttämisen edellyttäisi, että Suomeen muuttaisi vuosittain 7 000 - 10 000 henkilöä. Vuoteen 2040 maahanmuuttajien määrän tulisi kasvaa nykyisestä 110 000:sta noin 300 000 - 400 000 henkeen. (Jaakkola 2005, 2.)

Suomalaisten suhtautumista ulkomaalaisten maahanmuuttoon on tutkittu jo 1980-luvulta alkaen. Vuonna 1987 tehtiin ensimmäinen suomalainen asennetutkimus. (Mts. 1.) Asenteiden kehitystä on tutkittu noin viiden vuoden välein, viimeksi vuonna 2003. Asennetutkimuksen ajankohtien välillä Suomen taloudelliset suhdanteet ovat vaihdelleet jyrkästi. Esimerkiksi ensimmäisen asennetutkimuksen aikana (1987) Suomen työttömyysaste oli viisi prosenttia, ja kun tutkimusta seuraavan kerran tehtiin vuonna 1993, työttömyysaste oli noussut yhdeksääntoista prosenttiin. (Mts. 1 - 2.) Jaakkolan tutkimuksessa todetaankin, että taloudellinen ahdinko näyttää heikentävän erilaisuuden sietoa. Ei siis ole yllätys, että suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin on ollut kielteisintä laskusuhdanteen aikana. Vuoden 2003 asennetutkimukseen mennessä työttömyys oli puolittunut yhdeksään prosenttiin, ja julkisuudessa ennustettiin työvoimapulaa ja ulkomaisen työvoiman tarvetta (mts. 2). Jaakkola toteaa lisäksi, että taloudellisten suhdanteiden ohella henkilökohtaiset kontaktit Suomessa asuviin ulkomaalaisiin, runsas ulkomaanmatkailu ja ulkomailla työskentely vähentävät maahanmuuttajiin liitettyjä pelkoja. Ne, joilla oli maahanmuuttajia ystävinä, naapureina tai työtovereina, olivat suhtautumiseltaan ennakkoluulottomampia. (Mts. 13.)

Suomalaisten suhtautuminen pakolaisten vastaanottamiseen on Jaakkolan mukaan muuttunut taloudellisen laman jälkeen myönteisemmäksi. Hän perustelee myönteisyyttä välillisten kontaktien syntymisellä pakolaisiin median välityksellä. Televisio esimerkiksi välittää koteihin kuvaa sotaa pakenevista naisista, lapsista ja vanhuksista. Tämä voi hänen mukaansa lisätä myötätuntoa hätää kärsiviä kohtaan. Myös ennen vuoden 2003 asennetutkimusta suomalaisten kotiin levisivät reaaliaikaisesti tiedot Afganistanin ja Irakin sodasta. Terrorismin vastainen sota kiinnitti muun maailman ohella suomalaisten huomion maailmanlaajuisiin etnisiin konflikteihin sekä islamilaisen maailman ongelmiin. Myös nämä pakolaisuutta synnyttäneet tapahtumat saattavat selittää kielteisten asenteiden vähentymistä pakolaisia kohtaan. (Mts. 47 - 48.) Läheskään kaikki suomalaiset eivät tunne henkilökohtaisesti maahanmuuttajia ja enemmistö saa tietonsa maahanmuuttajista median välityksellä. Tiedotusvälineet muokkaavat ihmisten käsityksiä maahanmuuttajista. Jaakkolan viittaamaan Teun van Dijkien (1993)

teoksen mukaan tiedotusvälineiden vaikutus on ylivoimainen myös rasististen asenteiden syntymisessä. (Mts. 98.)

Jaakkolan tutkimuksesta käy ilmi, että suomalaiset suhtautuvat eri kansallisuusryhmiin eri tavalla. Suomalaiset suhtautuivat kaikkina neljänä tutkimusajankohtana myönteisimmin kulttuurisesti läheisimmistä, korkean elintason maista tuleviin maahanmuuttajiin. Suhtautuminen Suomea köyhemmistä maista lähtöisin oleviin, ulkomaalaisiin ja kulttuuriltaan suomalaisista selvästi erottuviin ihmisiin on ollut aina varauksellisempaa kuin suomalaisia muistuttaviin. Kaikkein myönteisimmin suomalaiset suhtautuivat esimerkiksi norjalaisiin ja englantilaisiin. Seuraavana olivat ruotsalaiset, tanskalaiset ja inkerinsuomalaiset. Mielenkiintoista on, että inkerinsuomalaisten maahanmuuttoon suomalaiset suhtautuivat myönteisesti heti paluumuutto-oikeuden myöntämisen jälkeen, vaikka Suomessa elettiin suurtyöttömyyden aikaa. Myönteisiä asenteita inkerinsuomalaisia kohtaan Jaakkolan mukaan selittää yhteinen etninen tausta, joka luo mielikuvaa veriveljeydestä ja samaan ryhmään kuulumisesta. (Mts. 69.)

Myös suhtautuminen suomalaisille hyödyllisten erityisosajien, kuten esimerkiksi tiedemiesten ja asiantuntijoiden, kieltenopettajien, opiskelijoiden, yrittäjien samoin kuin ottoilain vastaanottamiseen oli myönteisempää kuin suhtautuminen ulkomaalaisiin työnhakijoihin yleisellä tasolla (mts. 17).

Vaikka suomalaiset suhtautuivat lähes kaikkiin etnisiin ryhmiin korkeasuhdanteen vuosina 1987, 1998 ja 2003 myönteisemmin kuin lamavuonna 1993, oli suomalaisten suhtautuminen venäläisiin ja virolaisiin muista ryhmistä poikkeavaa. Esimerkiksi venäläisiin suhtauduttiin vuonna 1987, ennen Neuvostoliiton hajoamista myönteisemmin kuin 1990-luvulla ja vuonna 2003, jolloin mediassa ennustettiin miljoonien venäläisten ja 400 000 virolaisen muuttavan Suomeen. (Mts. 69.) Merkittäväksi tutkimushavainnoksi Jaakkola mainitsee myös sen, että kaikkein torjuvimpien asenteiden osuus ulkoisesti suomalaisista erottuvia vähemmistöjä kohtaan on vähentynyt selvästi laman jälkeen. Esimerkiksi arabien, kurdien ja somalien maahanmuuttoon suhtaudutaan myönteisemmin kuin lamavuonna 1993 (mts. 71).

Jaakkolan mukaan suomalaiset ovat selvästi huolissaan maahanmuuttoon liitetyistä uhkakuvista. Lamavuoteen 1993 mennessä huumeiden, järjestäytyneen rikollisuuden, levottomuuksien ja mellakoiden pelko oli kasvanut erittäin voimakkaasti. Vaikka huumeiden pelko on sen jälkeen vähentynyt, pitivät suomalaiset vuonna 2003 silti to-

dennäköisenä, että edellä mainitut uhkat lisääntyvät maahanmuuton myötä. (Mts. 100.)

Uhkakuvien vastapainona vuonna 2003 suomalaiset korostivat aiempaa enemmän maahanmuuton myönteisiä seurauksia. Suomalaisten mielestä mm. Suomen kulttuurielämä voi tulla monipuolisemmaksi maahanmuuton lisääntyessä. Lisäksi suomalaisten suvaitsevaisuuden muita kansoja kohtaan ja elämäniloisuuden arveltiin lisääntyvän. Vuonna 2003 aiempaa useampi suomalainen uskoi, että Suomen kaupankäynti muiden maiden kanssa kasvaa maahanmuuton seurauksena. Suomalaiset eivät sen sijaan suhtautuneet kovin optimistisesti talouselämän elpymiseen ulkomaalaisten maahanmuuton lisääntyessä, vaikka myönteiset odotukset elpymisestä ovat laman jälkeen kasvaneetkin. (Mts. 102.)

Jaakkolan tutkimus osoitti, että suomalaisten asennoituminen ystävyteen ulkomaalaisen kanssa on tullut myönteisemmäksi lamavuoden 1993 jälkeen. Vuonna 2003 asenteet olivat myös hieman myönteisempiä kuin edellisenä tutkimusajankohtana vuonna 1998. Suurin osa, 81 prosenttia vastaajista koki hyvin (39 %) tai melko mieluisaksi (42 %) ystäväystymisen ulkomaalaisten kanssa. (Mts. 106.)

3.4 Oppilaitoksen rooli kotoutumisessa

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa (2004) todetaan, että Suomen on oltava maahanmuuttopolitiikassaan aktiivinen ja edistysellinen. Suomi joutuu kilpailemaan liikuvasta työvoimasta muiden Euroopan maiden kanssa, sillä työikäinen väestö vähenee myös muualla. Selonteossa korostetaan myös, että maahanmuuttajien ja heidän perheidensä kotoutumista on tuettava ja pyrittävä vaikuttamaan suomalaisten asenteisiin niin, että maahanmuuttajat tuntevat itsensä tervetulleiksi eikä heitä syrjitä. (Vihriälä 2004, 17.)

Koska tulevaisuusselonteossa korostetaan kotoutumisen tukemista ja suomalaisten asenteisiin vaikuttamista, on oppilaitoksilla tässä suhteessa mielestäni tärkeä rooli. Koulussa erilaiset kulttuurit kohtaavat sellaisella maaperällä, jossa kohtaamista voidaan osittain ohjailta myönteiseen suuntaan. Koulussa kiinnitytään ryhmään ja yhteiskuntaan. Monelle maahanmuuttajalle oppilaitos voi olla oman perheen ja maahan-

muuttoviranomaisten jälkeen merkittävä kiinnittymiskohde Suomessa. Se auttaa maahanmuuttajaopiskelijaa tasapainoilemaan uuden kulttuurin ja alkuperäisen taustakulttuurinsa välillä. Tämä oppilaitosten tärkeä rooli pitäisi mielestäni maahanmuuttajien kanssa työskentelevien viranomaisten myös huomioida.

Maahanmuuttajaopiskelijalle sosiaalinen kiinnittyminen kouluun on mielestäni tärkeää myös sen vuoksi, että maahanmuuttoprosessi on irtaannuttanut hänet omasta kotimaastaan ja hän tarvitsee tilalle turvallisia sosiaalisia kiinnittymiskohteita. Maahanmuuttajaopiskelijoiden ja suomalaisten tutustuminen helpottaa maahanmuuttajan Suomeen kotoutumista. Tätä perustelen sillä, että Jaakkolan (2005) tutkimuksessa todetaan henkilökohtaisten kontaktien maahanmuuttajien ja valtaväestön välillä vähentävän ennakkoluuloja ja pelkoja ja luovan suvaitsevaisempaa ilmapiiriä (Jaakkola 2005, 13).

On muistettava, että maahanmuuttaja on ensisijaisesti ihminen, jolla on perhe ja lapsia. Opiskelulla ja oppilaitoskulttuurilla on vaikutusta maahanmuuttajaopiskelijan omaan sosiaaliseen kiinnittymiseen yhteiskuntaan. Välillisesti se voi vaikuttaa myönteisesti myös maahanmuuttajan perheenjäseniin. Maahanmuuttajaperheessä perheenjäsenet ovat voineet tulla eri aikoina Suomeen ja silloin he ovat eri vaiheissa myös kotoutumisprosessissa. Tällainen tilanne voi aiheuttaa perheenjäsenten välille jännitteitä, mikäli Suomeen saapuneista perheenjäsenistä ensimmäiset ovat olleet nuoria tai naisia. Heidän kielitaitonsa ja taidot selvitä päivittäisistä asioista Suomessa ovat paremmat kuin myöhemmin tulleilla perheenjäsenillä. Tämän vuoksi myöhemmin tulleen vanhemman tai miehen voi olla vaikeaa sopeutua uuteen tilanteeseen, jossa hän ei olekaan niin selvästi vastuunkantaja tai perheen pää. Oppilaitoksessa tällainen tilanne tulisi mielestäni huomioida, jotta maahanmuuttajaopiskelijaa voidaan tukea jännitteitä synnyttävässä tilanteessa ja auttaa toisaalta ymmärtämään tasa-arvoon perustuvaa suomalaista kulttuuria.

4 TALOUSKOULU – IKKUNA SUOMALASEEN YHTEISKUNTAAN

Taloukoulua voi verrata maahanmuuttajan näkökulmasta ikkunaksi suomalaiseen yhteiskuntaan. Taloukoulussa perehdytään kotitalouden toimintaan ja sen merkitykseen suomalaisen yhteiskunnan perusyksikkönä. Kuluttajaosaaminen, erilaisten voimavarojen käyttö ja yhteiskunnassa toimiminen kuuluvat opetussisältöihin. Taloukoulussa opetellaan tekemään kaikkea sitä, mitä 2000-luvulla suomalaisten kotien arkeen kuuluu: valmistamaan ruokaa ja leipomaan, hoitamaan kotia ja tekemään käsitöitä. Harjoitustöiden avulla, ja erilaisia työtekniikoita opettelemalla harjaannutetaan ”käden älyä” eli taitoja, joilla ratkaistaan käytännön pulmia ja saadaan niksejä arjen hallintaan. Samalla yhteistyötaidot, tasa-arvo ja vastuunottokyky kehittyvät ryhmätyöskentelyssä.

4.1 Opetussuunnitelma

Kotitalous on keskeinen yksikkö yksilön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Tämän vuoksi suomalaisessa koulutusjärjestelmässä muun toisen asteen koulutuksen; lukion ja ammatillisen koulutuksen, rinnalla on myös kotitalousopetus (taloukoulou). Taloukoulouopintojen laajuus on 20 opintoviikkoa, eli taloukoulou kestää yhden lukukauden. Vuoden aikana taloukoulukurssi alkaa sekä tammikuussa että elokuussa. Ensimmäinen kurssi päättyy toukokuussa ja toinen joulukuussa. Taloukoulouopetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle valmiuksia omassa elämässään selviytymiseen yksilönä, perheen ja yhteiskunnan jäsenenä sekä kuluttajana. Toisin sanoen taloukoulou antaa ”eväitä elämään ja potkua jatko-opintoihin”. (Miksi taloukoulou kannattaa käydä? 2006.)

Taloukoulusta ei valmistuta varsinaisesti mihinkään ammattiin mutta taloukoulou käymisestä on hyötyä useilla ammattialoilla. Lisäksi taloukoulouopinnot voidaan hyväksi lukea jatko-opintojen alasta riippuen soveltuvilta osiltaan tai kokonaan. (Mts.) Ajankohtaisin muutos, joka koskee taloukoulouopintoja, on Opetusministeriön elokuussa 2006 antama asetusmuutos. Sen päätöksellä kotitalousopetuksen (taloukoulou) käynyt henkilö saa toisen asteen ammatillisen koulutuksen yhteishaussa kolme valintapistettä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että opiskelija saa oman talouden hoitoon tar-

vittavia valmiuksia, sekä niiden lisäksi opiskelijan mahdollisuudet päästä ammatilliseen koulutukseen vahvistuvat. (Lappalainen 2006.) Mielestäni tämä asetusmuutos kertoo taluskoulun arvostuksesta ja merkityksestä esimerkiksi syrjäytymisen ehkäisijänä ja toisaalta maahanmuuttajan näkökulmasta katsottuna kotoutumiskeinona.

Opetushallituksen (2000) ohjeissa kotitalousopetuksesta (taluskoulu) määritellään taluskouluopetuksen tavoitteet seuraavasti:

Kotitalousopetuksen (taluskoulu) yleistavoitteena ovat monipuoliset valmiudet oman kotitalouden hoitamiseen. Opiskelija harjaantuu suunnittelemaan ja tekemään kotitaloustöitä tarkoituksenmukaisesti, taloudellisesti, turvallisesti ja luovasti. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija kehittyi yhteiskunnan aktiiviseksi jäseneksi ja pystyy suunnittelemaan oman uran ja ammatin valintaansa.

Kotitalousopetuksen (taluskoulu) suorittaneella on käsitys kotitalouden tehtävistä yksilön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Hän osaa toimia yhteiskunnan jäsenenä ja tuntee omaa perhettään koskevia säädöksiä ja sosiaaliturvaa. Hän tuntee kansantalouden ja kotitalouksien taloudellista toimintaa sekä tutustuu erilaisten kotitalouksien kulutustottumuksiin. Hän osaa toimia harkitsevana kuluttajana kansainvälistyvillä markkinoilla ja ymmärtää omien valintojensa vaikutuksen omaan elämäänsä ja elinympäristöönsä.

Kotitalousopetuksen (taluskoulu) suorittaneella on käsitys kotitalouksien tarpeista ja voimavaroista eri elämänvaiheissa. Hän osaa suunnitella kotitalouden toimintaa sekä tehdä suunnitelmallisesti kotitaloustöitä ja hankintoja. Hän ymmärtää ravitsemuksen, asuinympäristön, ihmissuhteiden ja fyysisen terveyden yhteyden yksilön ja kotitalouden hyvinvointiin. Hän osaa suunnitella asunnosta esteettisen, viihtyisän ja turvallisen kodin. Hän tuntee myös kotitalouteen liittyvät ympäristöasiat.

Kotitalousopetuksen (taluskoulu) suorittanut on perehtynyt sairautta ehkäiseviin ja terveyden ylläpitämistä edistäviin elämäntapoihin. Hän osaa huolehtia omasta ja lähimmäistensä hyvinvoinnista. Hän osaa ottaa käyttäytymisessään huomioon toiset ihmiset sekä tuntee tavallisimmat käyttäytymissäännöt. Hän on tutustunut suomalaiseen kulttuuriin ja muihin kulttuureihin voidakseen kunnioittaa ja suvaita erilaisia ihmisiä ja heidän tapojaan.

Kotitalousopetuksen (taluskoulu) suorittanut osaa hakea tietoa erilaisista tietolähteistä ja asiantuntijoilta sekä käyttää hyödykseen teknologian antamia mahdollisuuksia. (Ohjeet kotitalousopetuksesta 2000, 4.)

Taluskouluopinnot muodostuvat taulukoissa 2 ja 3 esitetyllä tavalla. Taulukossa 2 on taluskouluopetuksen ns. perusrunko, jonka mukaan annetaan opetusta perinteisen ta-

louskoulun opiskelijoille. Taulukossa 3 on esitetty monikulttuurisen talouskoulun opintojen muodostuminen. Sen oleelliset erot perusrunkoon verrattuna ovat valinnaisissa ja vapaasti valittavissa opinnoissa. Myös pakollisten opintojen painotukset ovat erilaisia, opiskelijoiden heikommasta kielitaidosta johtuen.

TAULUKKO 2. Talouskoulun opintojen rakenne

Kotitalousopetus (talouskoulu)		20 ov
Pakolliset opinnot	1. Ruoanvalmistus ja leipominen 6 ov 2. Kodin ja tekstiilien hoito ja sisustaminen 3 ov 3. Käsityöt 3 ov 4. Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen 2 ov	14 ov
Valinnaiset opinnot	1. Erityisruokavaliot 1 ov 2. Kansallinen ruokakulttuuri 1 ov 3. Kansainvälinen ruokakulttuuri 1 ov	3 ov
Vapaasti valittavat opinnot		3 ov

TAULUKKO 3. Monikulttuurisen talouskoulun opintojen rakenne

Kotitalousopetus (monikulttuurinen talouskoulu)		20 ov
Pakolliset opinnot	1. Ruoanvalmistus ja leipominen 6 ov 2. Kodin ja tekstiilien hoito ja sisustaminen 3 ov 3. Käsityöt 3 ov 4. Yhteiskunnassa ja kuluttajana toimiminen 2 ov	14 ov
Valinnaiset opinnot	1. Suomalainen kulttuuri 1 ov 2. Suomalainen juhla- ja tapakulttuuri 1 ov 3. Omat kansalliset ruoka- ja tapakulttuurit 1 ov	3 ov
Vapaasti valittavat opinnot	1. Suomen kieli	3 ov

Maahanmuuttajaopiskelijoiden valinnaiset opinnot sisältävät sekä suomalaisen että oman kulttuurin tapa- ja ruokakulttuuriopintoja. Vapaasti valittavat opinnot ovat kokonaan suomen kielen opiskelua. Kun verrataan valtakunnallisia ohjeita kotitalousopetuksesta maahanmuuttajien kotoutumisen tavoitteisiin, voidaan huomata merkittäviä yhtäläisyyksiä (ks. kappale 3.1 kotoutumisen tavoitteet): suomen kielen oppiminen, uuteen asuinmaahan ja sen tapoihin tutustuminen sekä oman kielen ja kulttuurin säilyttäminen ja työllistyminen. Huomionarvoista mielestäni on, että maahanmuuttajien opetuskieli talouskoulussa on nimenomaan suomi, ei esimerkiksi englantia, niin kuin toisinaan oletetaan

Tarkasteltaessa talouskoulun opetussisältöjä ja sen antamia valmiuksia toimia työelämässä voidaan todeta, että maahanmuuttajaopiskelija saa talouskoulusta perusvalmiuksia toimia suomalaisissa ns. sisääntuloammateissa. Ammatteja, joiden kautta suomalaisille työmarkkinoille tullaan, ovat esimerkiksi ravitsemus- ja siivousalan ammatit (Ahtonen ym. 2003, 32). On jopa sanottu, että siivousala ei tulisi toimeen ilman maahanmuuttajia. Alalla on epäsäännöllisiä työaikoja ja iltaan ja yöhön painottuvaa työtä, jota suomalaiset eivät mielellään tee. Maahanmuuttajat ymmärtävät, että heidän on aloitettava pohjalta saadakseen työkokemusta, jota suomessa arvostetaan. Tällaisten töiden kautta maahanmuuttaja pääsee sisään suomalaiseen työelämään, mutta moni heistä haluaa myös edetä työssään. Suomen kielen taito on silloin välttämätöntä, koska työhön opastetaan ja esimerkiksi palaverit pidetään suomeksi. (Mts. 33.) Vaikka siivoustyö ei sinänsä vaadi hyvää kielitaitoa, on se kuitenkin palveluammatti, jolloin asiakkaan kanssa täytyy osata puhua ymmärrettävästi suomea.

Maahanmuuttajien pääseminen sisään suomalaiseen työelämään tarkoittaa, että heidän on osattava työskennellä sekä suomalaisten että myös muiden etnisten vähemmistöjen edustajien kanssa. Tästä näkökulmasta katsottuna on hyvä, että maahanmuuttajien opintoihin talouskoulussa kuuluu valinnaisina opintoina myös oman kulttuurin esittely. Venäläisen kulttuurin tuntemisesta on hyötyä Kiinalaiselle opiskelijalle ja päinvastoin. On muistettava, että ei ainoastaan suomalainen kulttuuri ole vieras vaan myös muiden maahanmuuttajien kulttuurit. Jaakkolan (2005) tutkimukseen viitaten ne ihmiset, joilla on toisesta kulttuurista lähtöisin oleva ystävä, naapuri tai työtoveri, ovat suhtautumiseltaan ennakkoluulottomampia ja ystävällisempiä muita kulttuureja kohtaan (Jaakkola 2005, 13).

4.2 Maahanmuuttajaopiskelijoiden lähtötilanne

Maahanmuuttajaopiskelijoiden näkökulmasta katsottuna suomalainen koulujärjestelmä voi poiketa merkittävästi siitä mihin he ovat kotimaassaan tottuneet. Jo koululainsäädäntö on erilainen, ja oppiaineet sekä opetuksessa painotettavat asiat vaihtelevat kulttuureittain. Oman oppimiskulttuurin ja suomalaisen oppimiskulttuurin erot on syytä tunnistaa, jotta opiskelusta tulisi myönteisiä kokemuksia. Vaikka maahanmuuttajaopiskelijoiden kielitaitotaso on arvioitu ennen talouskouluopintojen aloittamista, kyky kirjoittaa, puhua ja ymmärtää suomenkieltä vaihtelee. Oppimista vaikeuttavat kielen rakenne-erot, sanavaraston puute ja esimerkiksi kirjoitussuunnan ja kirjainmerkkien eroavaisuudet. Myös oppimisen välineiden kuten oppikirjojen ja tietotekniikan käyttö voi olla vierasta. (Rantamaa 2006.)

Koska talouskouluun tulevat maahanmuuttajaopiskelijat ovat yleensä aikuisia, heidän valmiutensa opiskella pitkästä aikaa vaihtelevat, samoin kuin motivaatio. Suomalaisen koulujärjestelmän hierarkkisuuden puutteen he myös kokevat aluksi hämmentävänä, koska he eivät ole tottuneet samanlaiseen opiskelijälähtöisyyteen omissa kulttuureissaan. Aikaisemmista opiskelukokemuksista poiketen, opiskelijat voivat kokea vieraaksi ryhmätyöskentelyn yksilösuoritusten sijaan, ja sen että naiset ja miehet opiskelevat samoissa ryhmissä. (Rantamaa 2006.)

Oman kokemukseni mukaan opiskelukulttuurierot tulevat erittäin selvästi esille maahanmuuttajien ohjaus- ja opastustilanteissa. Esimerkiksi Rantamaan toteama suomalaisen koulujärjestelmän hierarkkisuuden puute voi hämmentää sekä oppilasta että opettajaa. Opettajana odotan oppilaan omatoimisuuden lisääntyvän opintojen edetessä, varsinkin kun opiskelijat ovat aikuisia. Odotusteni vastaisesti esimerkiksi venäläiset opiskelijat odottavat selkeitä käskyjä toimia ja tehdä tiettyjä tehtäviä. Mielestäni kyse ei ole osaamattomuudesta, päinvastoin. Taustalla on toisen kulttuurin korostama johtaja-alamainen -asetelma ja toisen itseohjautuvuutta korostava opiskelukulttuuri. Opiskelijan kannalta on tietenkin tärkeää kannustaa häntä omatoimisempaan työskentelyyn sekä rohkaista tekemään myös itsenäisiä ratkaisuja. Näitä taitoja hän suomalaisissa työyhteisöissä tulevaisuudessa tarvitsee.

Opiskelijan henkilökohtainen elämäntilanne sekä aikaisemmat kokemukset vaikuttavat myös opiskeluun. Usein esimerkiksi pakolaisten kokemus opiskelusta on vähäinen tai sitä ei ole laisinkaan. Pakolaisuudesta johtuen opiskelijalla voi olla vaikeita muistoja pakolaisleireiltä, hän on voinut menettää läheisiään tai hänellä on kokemuksia vai-
notuksi tulemisesta. Lisäksi vaikeiden kokemusten vuoksi sekä fyysinen että henkinen terveydentila voi vaihdella. (Rantamaa 2006.)

4.3 Monikulttuurinen talouskoulu Jyväskylän kotitalousoppilaitoksella

Jyväskylän kotitalousoppilaitoksessa on järjestetty varsinaista maahanmuuttajien talouskouluopetusta vuodesta 2004 lähtien. Sitä ennenkin oppilaitoksessa on ollut yksittäisiä maahanmuuttajaopiskelijoita perinteisen talouskouluryhmän joukossa. Maahanmuuttajaopiskelijoiden kouluttaminen kotitalousoppilaitoksella sai alkunsa, kun jyväskyläläisen Palapeli -projektin opettajia ja maahanmuuttajaopiskelijoita kävi tutustumassa talouskouluopetukseen. Palapeli on yksi Jyväskylässä toimivan Kotopolku ESR -projektin alaprojekteista ja sitä hallinnoi Keski-Suomen TE -keskuksen työvoimaosasto (ESR -tietopalvelu 2006). Palapeli-projektin kohderyhmänä ovat maahanmuuttajat ja eri toimijat, jotka järjestävät yhdessä Palapelin henkilökunnan kanssa opitunteja maahanmuuttajille. Tunneista kootaan opinto-ohjelma, joka hyväksytään työvoimatoimistossa ja rinnastetaan työvoimakoulutukseen. Opetus jakaantuu kolmeen osa-alueeseen, jotka ovat suomen kielen opetus, yhteiskunta- ja kulttuuriopinnot sekä oppilaitokseen ja työelämään tutustuminen. (Mts.)

Oppilaitoksen näkökulmasta katsottuna Palapeli-projektin mukana olo hyödyttää selkeästi maahanmuuttajaopiskelijoiden kielitaidon arvioinnissa. Opiskelijoiden kielitaito testataan jo Palapelissä, ja toisaalta projektin kautta pyritään löytämään kullekin maahanmuuttajalle sopivin kotoutumisväylä. Osa tulee talouskouluun ja osa päättyy esimerkiksi suomenkielen kurssille tai työharjoitteluun. Palapelin rooli koordinoinnissa estää myös opiskelijoiden päällekkäiset ilmoittautumiset erilaisille kursseille. Heikolla suomen kielen taidolla esimerkiksi opiskelupaikan varmentaminen saattaa jäädä tekemättä, tai maahanmuuttaja ei ymmärrä olevansa kirjoilla kahdella päällekkäisellä kurssilla. (Ratia 2006.)

Maahanmuuttajat opiskelevat Jyväskylän kotitalousoppilaitoksella omana talouskouluryhmänään. Ryhmä opiskelee pääpiirteissään niin, että he ovat viikon mittaisen jakson käytännön töissä joko keittiöllä, käsitöissä tai kodinhoidossa ja sen jälkeen käytännön työ vaihtuu. Eli jos ryhmä on ollut yhden viikon keittiöllä, he siirtyvät seuraavaksi viikoksi opiskelemaan käsitöitä tai kodinhoitoa. Tällainen viikon jaksoissa opiskelu mahdollistaa jatkumon töiden välillä. Jos esimerkiksi kodinhoidossa on pesty edellisenä päivänä pyykkiä, voidaan se seuraavana päivänä silittää tai mankeloida. Käytännön töitä tehdään joka päivä viisi tuntia, ja sen jälkeen opiskelijoilla on viikonpäivästä riippuen suomen kielen opintoja tai valinnaisia opintoja.

Iältään opiskelijat ovat noin 20 - 60 -vuotiaita. Ryhmäkoko on keskimäärin 10 - 15 opiskelijaa, ja parhaimmillaan ryhmä voi muodostua seitsemästä eri kansallisuudesta. Yleensä suurin osa opiskelijoista on venäläisiä ja heidän lisäksi opiskelijoita on Viirasta, Ukrainasta, Kiinasta, Thaimaasta, Myanmarista (Burma), Afganistanista, Irakista ja Kongosta. Pääasiassa ryhmän opiskelijat ovat naisia mutta kurssilla on toisinaan yksi tai kaksi miestä. Taulukossa 4 näkyvät kurkseittain opiskelijamäärät ja kansallisuudet. Juuri ryhmäkokojen pienuuden ja toisaalta jyrkän sukupuolijakauman vuoksi kuvailen monikulttuurista talouskoulua ja sen arkea melko yleisellä tasolla.

TAULUKKO 4. Monikulttuurisen talouskoulun kurssit Jyväskylän kotitalousoppilaitoksella (Isola 2006.)

Monikulttuurinen talouskoulu (maahanmuuttajaopetus)		
Kurssin aloitusajankohta	Opiskelijamäärä	Lähtömaa
Kevät 2004	11 opiskelijaa	Venäjä, Afganistan, Ukraina
Syksy 2004	11 opiskelijaa	Venäjä, Afganistan, Ukraina, Viro, Thaimaa
Kevät 2005	Ei opiskelijaryhmää	
Syksy 2005	14 opiskelijaa	Venäjä, Afganistan, Viro, Kiina, Ukraina, Thaimaa, Kongo
Kevät 2006	17 opiskelijaa	Venäjä, Afganistan, Ukraina, Thaimaa, Kiina
Syksy 2006	8 opiskelijaa	Venäjä, Myanmar (Burma)

Seuraavana käsittelemäni esimerkit maahanmuuttajien opetuksesta perustuvat omiin kokemuksiini ja havaintoihini. Mielestäni nämä esimerkit auttavat ymmärtämään, miten tärkeää kodinhoidon opetus sekä suomalaiseen kulttuuriin ja elintapoihin tutustuminen on aloittaa tarpeeksi läheltä, maahanmuuttajaopiskelijoiden omaan arkeen liittyvistä asioista.

Maahanmuuttajaopiskelijat ovat yleensä aikuisia, ja heillä on jo kokemusta oman kodin hoitamisesta. Sen, millaista tietoa maahanmuuttaja kotinsa hoitamiseen Suomessa tarvitsee, ymmärtää helpoimmin seuraavan ajatusleikin avulla. Kuvittele itsesi esimerkiksi venäläiseen päivittäistavarakauppaan. Olet tullut ostamaan elintarvikkeita voidaksesi valmistaa ruokaa perheellesi. Yksi lapsistasi noudattaa erityisruokavaliota ja joudut olemaan hyvin tarkkana valinnoissa. Tuoteselosteet on kirjoitettu venäjän kielellä, ja vaikka osa näyttää tutulta, paljon jää myös ymmärtämättä. Tarvitset myös pyykinpesuainetta ja puhdistusainetta, jota voisit käyttää wc:n siivoamisessa. Mietit hetken erilaisia pakkauksia silmäillen, mikä on pyykinpesuun tarkoitettu aine ja otat vahingossa konetiskiainetta. Siivousvälineesi ovat myös uusimisen tarpeessa. Katselet hyllyssä olevia välineitä, mutta ne näyttävät siltä, että et osaa käyttää niitä. Päätät jättää siivousvälineiden hankinnan myöhäisempään ajankohtaan.

Maahanmuuttajaopiskelijat kertovat kodinhoidon oppitunneilla, että heidän on erityisen vaikea hahmottaa siivousaineiden ja pyykinpesuaineiden käyttötarkoitusta. On vaikea ymmärtää, mikä on siivoukseen ja mikä pyykinpesuun tarkoitettu aine, ja usein huuhteluaine sekoitetaan pyykinpesuaineeksi. Tämän vuoksi talouskoulun kodinhoidon opetukseen kuuluu vierailu kauppaan. Silloin perehdymme erityisesti pyykinpesu- ja siivousaineisiin ja tutustumme siivousvälinevalikoimiin. Samalla opiskelijoiden hintatietoisuus kasvaa. Yhdistämme kauppavierailuun myös käynnin sisustustekstiili-osastolla ja kodinkoneosastolla. Usein opiskelijoita kiinnostavat kodinkoneissa erityisesti pölynimurit, ja toisinaan opiskelija on tyytyväinen oppiessaan, mistä ja millä perusteella uudet pölypussit ja suodattimet valitaan pölynimuriin. Enää hänen ei tarvitse tyhjentää vanhaa ja huonoa pölypussia uudelleen ja uudelleen.

Tällaiset arjen pienet asiat, kuten uuden, sopivan pölypussin löytäminen omaan pölynimuriin ovat meille suomalaisille itsestäänselvyksiä, mutta huono kielitaito ja vieraalta näyttävät myyntipakkaukset muuttavat tilanteen yllättävän vaikeaksi. Kun uu-

teen ja outoon tilanteeseen yhdistetään arkuus käyttää suomen kieltä asioiden kysymiseen ja selvittämiseen ei ole ihme, että asian antaa helposti jäädä sikseen. On ymmärrettävää, että suomalainen myyjäkin voi mennä hämilleen, jos häneltä pölynimuriosastolla kysytään polkupyörän osista. Maahanmuuttajan mielestä kun nuo kaksi sanaa muistuttavat paljon toisiaan, ja ne menevät helposti sekaisin.

Aina ei edes tule ajatelleeksi, kuinka meille tuttu kodin hoitamiseen liittyvä asia voi olla vieras erilaisesta kulttuurista ja elinoloista tulevalle ihmiselle. Esimerkiksi kodin viikkosiivoukseen liittyvä lattioiden moppaaminen, eli kosteapyyhintä, oli eräälle afgaaninlaiselle osittain vieras. Hän ei ymmärtänyt, miksi mopin mukana oli kuppipuristin. Kuppipuristin kiinnitetään siivoussangon reunaan, ja moppi voidaan kiertää sen avulla kuivaksi. Moppia tämä opiskelija osasi käyttää, ja piti sitä hyvänä siivousvälineenä kurakeleillä, mutta hän oli puristanut mopin kuivaksi aikaisemmin paljain käsin. Puristin oli kotona kaapissa tarpeettomana. Kauppavierailun aikana opiskelija näytti puristinta ja kysyi, mitä sillä tehdään. Ilman puristinnäytettä hän ei olisi osannut nimeä esinettä, ja sen vuoksi pelkkä kysymyksen muotoileminen suomeksi asiasta, jonka nimeä ei tiedä, olisi ollut mahdotonta.

Oman kodin hoitaminen on maahanmuuttajaopiskelijoille kunniakysymys. He haluavat tietää, kuinka suomalaiset hoitavat kotejaan ja saada käyttöönsä uusia vinkkejä. Saunan siivous on aihe, josta kysellään usein ja se tahdotaan osata tehdä hyvin. Taus-tavaikuttajana on usein opiskelijan suomalainen puoliso tai anoppi. Kotia arvostetaan, se halutaan pitää puhtaana ja järjestyksessä, ja kodin kauneusarvo sekä esteettisyys ovat tärkeitä maahanmuuttajaopiskelijoille. Tämä piirre korostuu mielestäni siksi, että suurin osa opiskelijoista on naisia ja he ovat kotimaissaan oppineet ns. perinteisen naisen roolin kodin viihtyisän ilmapiirin ylläpitäjänä.

Maahanmuuttajaopiskelijoiden joukossa on myös muutamia miehiä. He ovat kiinnostuneita saamaan tietoa kodin hoitamisesta ja kuinka kotitöitä voi helpottaa, mutta he itse ovat melko passiivisia toimijoita. Syy tähän löytyy mielestäni kulttuurieroista. Miesopiskelijoilla on yleensä perhe, ja kotona on vaimo pienten lasten kanssa. Mies haluaa helpottaa vaimonsa kotitöitä tuomalla tietoa koulusta kotiin. Miehiä kiinnostaa, millainen on hyvä silitysrauta, jotta he voivat hankkia vaimolleen sellaisen. Itse he eivät kuitenkaan tee koulussa mielellään niin sanottuja naisten töitä, joita kodinhoitotyöt

yleensä miesten mielestä ovat. Toisinaan onkin erittäin vaikeaa saada miesopiskelija harjoittelemaan paidan silittämistä tai saada hänet mukaan vierailukäynnille, jossa hänet voidaan julkisella paikalla nähdä suuren naisryhmän mukana. Kulttuuri- ja sukupuolierot tulevat erittäin selkeästi esille tällaisissa tilanteissa. Tilanteiden ennakoiminen ja ratkaiseminen arjessa sujuu vaihtelevasti. Tällöin opiskelijan kanssa keskustelemalla pyritään löytämään kompromissiratkaisu, jossa kumpikin osapuoli hieman joustaa. Opiskelijan kannalta hedelmällistä tietenkin on, että hän oppii toimimaan suomalaisessa yhteiskunnassa, jossa ei selkeitä sukupuolirooleja ole. Tästä on hyötyä esimerkiksi opiskelijan työllistymisen ja työelämän pelisääntöjen omaksumisen kannalta. Toisaalta on ymmärrettävää, että miesopiskelijalle voi olla melkoinen shokki joutua silittämään vaatteita naisten kanssa. Varsinkin opintojen alkuvaiheessa, kun oman ryhmän naisopiskelijat ovat vielä vieraita, se on käytännössä mahdotonta. Myöhemmin, kun opiskelijat tutustuvat keskenään, lieventyy samalla hiukan perinteinen roolijako.

Miesopiskelijoiden rooli maahanmuuttajaryhmässä korostuu mielestäni ryhmähengen luojina. Vaikka miehet eivät ns. naisten töitä mielellään teekään, pitävät he huolen, että naisopiskelijoiden ei esimerkiksi tarvitse kantaa ja nostaa painavia tavaroita. He auttavat hyvin mielellään asioissa, joita he pitävät ns. miesten työnä. Kulttuuritaustasta tulevat erityispiirteet ovat joskus yllättäviä. Esimerkiksi venäläiset miesopiskelijat voivat huomioida naistenpäivän niin, että jokainen ryhmän nainen saa suklaalevyn ja pienen kirjekuoreen laitetun onnittelukortin naistenpäivän johdosta. Tämän olen itsekin oppinut käytännössä, että Venäjällä naistenpäivällä on paljon suurempi merkitys kuin meillä Suomessa.

5 HYVIÄ KÄYTÄNTEITÄ MAAHANMUUTTAJIEN KODINHOIDON OPETUKSESSA

Opettaessani maahanmuuttajaryhmää olen kaivannut mahdollisuutta keskustella esimerkiksi opetussisällöistä saman alan kollegan kanssa. Omia päätelmiä ja ratkaisuja olisi hyvä saada peilata henkilön kanssa, jolla myös on kokemusta maahanmuuttajien opetuksesta. Se toisi varmuutta näkemyksille ja helpottaisi esimerkiksi maahanmuuttajille sopivan opetusmateriaalin löytämisessä ja tuottamisessa. Toki oppilaitokses-

samme saamme vertaistukea maahanmuuttajaryhmän opettajina toinen toisiltamme, mutta meistä jokainen on yksin omalla sarallaan ravitsemuksen, käsitöiden tai kodinhoidon opettajana.

Olen koonnut seuraavaksi kokemuksiani maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksen hyvistä käytänteistä. Niissä haluan korostaa havainnollistamisen, toiminnallisuuden, asioiden yksinkertaistamisen ja myönteisen oppimisilmapiirin tärkeyttä maahanmuuttajien opetuksessa. Hyvät käytänteet ja Opetushallituksen valtakunnalliset ohjeet kotitalousopetuksesta (2000) muodostavat yhdessä perustan kappaleessa 6 myöhemmin esiteltävälle maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelmalle.

5.1 Havainnollistaminen

Kodinhoidon kurssin alussa, kun kaikki on vielä uutta ja vierasta, olen todennut hyväksi tavaksi kirjoittaa päivän aikataulun ruokataukoineen ja päättymisaikoinen taululle näkyville. Ei ole päivänselvää, että maahanmuuttajaopiskelija heti ymmärtää koulun päivärytmin. Taulua ja piirtämistä yleensäkin kannattaa hyödyntää asioiden havainnollistamisessa mahdollisuuksien mukaan. Juuri runsas havainnollistaminen vie aikaa, mutta vastaavasti aikuisten opiskelijoiden kokemus käytännön töiden tekemisestä nopeuttaa etenemistä. Opiskelijoiden kanssa käydään alussa myös lävitse, mihin suurempaan kokonaisuuteen nyt opiskeltava asia liittyy. Näin he hahmottavat opiskeltavan asian merkityksen paremmin. Avainsanat ja esimerkiksi tarvittavien työvälineiden ja käytettävien työmenetelmien nimet on hyvä kirjoittaa valmiiksi taululle ja tarvittaessa täydentää niitä. Havainnollistamista varten tärkeimmät työvälineet kannattaa varata valmiiksi opetustilaan tai käyttää niistä tehtyjä kuvakortteja. Opetuksen edessä kannattaa myös omaa puhettaan jäsentää niin, että puheen avulla havainnollistaa, mitä asiaa käsitellään ensin, mitä seuraavana ja mikä asia viimeisenä.

Abstraktien asioiden havainnollistaminen voi olla joskus hauskaakin. Eräs opiskelija ei esimerkiksi ymmärtänyt (materiaalin) sähköistymisen -sanaa, ja se olisi ollut asiayhteyden kannalta tärkeää, koska puhuttiin huuhteluaineesta. Opiskelijan äidinkieli oli burman kieli, joten sanakirjakin oli niin suppea, että sieltä ei vastaavaa sanaa löytynyt. Lopulta yhteinen kieli löytyi, kun hankasin muovipussilla hiuksiani niin, että ne leijuivat pystyssä. Asia selvisi ja molemmilla oli naurussa pitelemistä. Opettaja voi

mielestäni oman persoonansa mukaan käyttää eleitä ja ilmeitä havainnollistamiskeinoina. Käsillä puhuminenkin voi selventää asiaa, jos se on puhujalle luontaista.

5.2 Toiminnallisuus

Koko talouskouluopiskelun ideologia perustuu toiminnallisuuteen mutta sitä kannattaa korostaa maahanmuuttajien opetuksessa. Jos opetusmenetelmä on toiminnallinen, tulisi arviointimenetelmänkin olla sama. Siksi esimerkiksi näyttö sopisi mielestäni maahanmuuttajaopiskelijoiden arviointiin hyvin. Tällöin opiskelija pystyy näyttämään todellista osaamistaan eikä osaaminen jää esimerkiksi heikon kirjallisen tai suullisen kielitaidon vuoksi piiloon.

Kodinhoidon sanaston oppiminen saadaan toiminnalliseksi, kun opiskelija kertoo käytännön työn aikana ääneen toiselle opiskelijalle tai opettajalle, mitä hän tekee. Käytännön tätä tapaa esimerkiksi hygieniatilojen siivouksen opetuksessa, kun tavoitteena on oppia hygieeninen työskentelyjärjestys. Mielestäni tämän toimintatavan ansiosta opettajan on helppo tarkistaa, onko opiskelija ymmärtänyt asian ja toisaalta opiskelija itse joutuu kertaamaan asiaa mielessään, jotta hän osaa tehdä työn oikeassa järjestyksessä. Opiskelijat kuulevat samoja sanoja toistettavan moneen kertaan ja silloin ne jäävät paremmin mieleen.

Toiminnallista oppimista tehostaa, jos käytännön työn opettaja ja suomen opettaja tekevät yhteistyötä. Tällöin kielen opettaja voi käsitellä mahdollisuuksien mukaan samoja teemoja kuin käytännön työn opettaja. Esimerkiksi jos kodinhoidon viikolla on käsitelty kodin siivoukseen liittyviä asioita, voi suomen opettaja sisällyttää opetukseen vaikkapa siivoukseen liittyviä verbejä ja aikamuotoja.

5.3 Yksinkertaistaminen

Ehkä kaikista haasteellisinta on karsia opetuksesta pois epäoleellinen, keskittyä oleellisimpaan ja yksinkertaistaa se. Esimerkiksi selkokielisen oppimateriaalin ja tehtävien tuottaminen vie paljon aikaa. Muutamia hyviä maahanmuuttajille sopivia kodinhoidon

oppimateriaaleja ovat esimerkiksi Hannele Salosen ja Opetushallituksen yhdessä tuottama Puhdas koti ja puhtaat pyykit (1999) sekä Anna-Liisa Lindströmin ja Opetushallituksen tuottama Selvästi puhdas (1999). Uusin oppikirja, joka mielestäni sopisi myös maahanmuuttajaopetukseen, on Jaana Laitisen ja Päivi Yrjölän Simppeliä siivousta (2006).

Oman puheen yksinkertaistaminen ja selkeä ääntäminen on tärkeää. Ei kuitenkaan kannata puhua liioitellun hitaasti, sillä myös silloin puhetta on vaikea seurata. Jos opiskelija ilmaisee, että hän ei ymmärtänyt, kannattaa toistaa sama asia vähän hitaammin. Tarvittaessa voi vielä painottaa pääasiaa. Maahanmuuttajaopiskelijan heikompi kirjallinen ja suullinen kielitaito voi aiheuttaa myös sen, että esimerkiksi työohjetta ei ymmärretä, vaikka kyseessä onkin tuttu asia. Joskus opiskelija itsekin sanoo, että osaan tehdä tämän, mutta en osaa sanoa.

5.4 Myönteinen ilmapiiri

Varsinkin opintojen alussa opiskelijat tarvitsevat rohkaisua ja kannustusta käyttää suomen kieltä. Rohkeutta lisää, kun ryhmässä on myönteinen ilmapiiri oppimiselle. Opettaja voi vaikuttaa siihen antamalla opiskelijalle aikaa sanoa sanottavansa, vaikka se kävisi hitaastikin. Ei kannata korjata opiskelijan virheellisiä sanoja kesken lausetta paitsi silloin, jos opiskelija itse pyytää ohjetta jonkin sanan käyttöön. Myöhemmin opintojen edetessä ja kielitaidon parantuessa on tärkeää antaa jokaiselle opiskelijalle tasapuolinen mahdollisuus käyttää suomen kieltä. Esimerkiksi opiskelija, joilla on parempi kielitaito, alkaa mielellään auttaa kielellisesti heikompa opiskelijaa sanomalla asian hänen puolestaan. Tällaisiin tilanteisiin kannattaa puuttua ja keskustella puuttumisen syystä. Opiskelija ei tule välttämättä ajatelleeksi, että hän ei autakaan toista vaan vie tältä oppimisen mahdollisuuden.

Vaikka suomalainen opettaja ei täysin pystykään ymmärtämään, millaisista oloista osa maahanmuuttajaopiskelijoista tulee, on tärkeää muistaa säilyttää inhimillisyyttä. Opiskelijalla voi olla sellaisia kokemuksia, huolia tai terveydellisiä ongelmia, jotka vaikuttavat opiskeluun. Joskus riittää, että opettaja kuuntelee opiskelijan tarinan, ja huoli lieventyy, kun opiskelija saa kertoa siitä. Joskus taas täytyy osata auttaa opiskelijaa

hakemaan apua muualta. Tärkeää kuitenkin on, että jos opiskelija osoittaa luottamusta avautumalla vaikeassa asiassa, häntä täytyy mahdollisuuksien mukaan auttaa.

Kuten alussa totesin havainnollistamisen, toiminnallisuuden, asioiden yksinkertaistamisen ja myönteisen oppimisilmapiirin tärkeys korostuu maahanmuuttajien opetuksessa. Edellä luetellut tekijät eivät ole pelkästään maahanmuuttajaopiskelijoiden oppimista tukevia tekijöitä vaan kuka tahansa opiskelija hyötyy niistä. Samalla tavalla maahanmuuttajaopiskelijan tulisi saada osoittaa myös osaamistaan eikä osaamattomuuttaan. Hyviä käytänteitä kartoittamalla ja opetuksessa hyödyntämällä voidaan maahanmuuttajaopiskelijaa auttaa osoittamaan osaamistaan niin, ettei se jää heikon kielitaidon varjoon.

5.5 Maahanmuuttajien kodinhoidon opetus muissa oppilaitoksissa

Opinnäytetyöni tekemisen kanssa samaan aikaan järjestettiin marraskuussa 2006 kotitalousopetuksen kehittämis- ja koulutuspäivä Mikkelissä. Jyväskylän kotitalousoppilaitoksesta koulutuspäivään osallistui minun lisäksi kolme muuta opettajaa, joista kaksi opettaa myös maahanmuuttajia. Tapahtuma on valtakunnallinen ja se järjestetään noin kerran vuodessa. Tavoitteena on kehittää kotitalousopetusta, tutustua kollegoihin eri puolilla Suomea sekä jakaa asiantuntijuutta. Päivä koostuu kaikille osallistujille yhteisestä osuudesta, jonka jälkeen jakaudutaan pienempiin alakohtaisiin ryhmiin. Näissä ryhmissä saman alan opettajat voivat pohtia yhteisiä opetukseen liittyviä kysymyksiä.

Tätä tapaamista tahdoin hyödyntää opinnäytetyöni tekemisessä. Vastavuoroisesti ajattelin, että joku kollega hyötyisi tekemästäni pohjatyöstä kodinhoidon opetuksen toteutuksesta maahanmuuttajille. Koulutus- ja kehittämispäivän ohjelma on hyvin tiivis, ja sen vuoksi otin yhteyttä ennen tapaamista sähköpostitse toisten oppilaitosten opettajiin. Kerroin halustani saada kommentteja heillä mahdollisesti järjestettävästä maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksesta. Sähköpostilistallani olivat edellisellä kerralla vuonna 2005 Jyväskylässä järjestettyyn koulutuspäivään osallistuneet henkilöt. Oppilaitoksittain lueteltuna sähköpostiviestini saivat kollegat Kuopion talouskoulusta, Länsi-Lapin ammatti-instituutista, Mikkelin ammattiopistosta, Seinäjoen ammattioppilaitoksesta ja Ähtärin ammatti-instituutista. Oletin tapaavani saman alan opettajia myös

Kainuun ammattiopistosta, Kokkolan kauppaopistosta, Kouvolan seudun ammattiopistosta, Lahden sosiaali- ja terveystalouden oppilaitoksesta, Lappeenrannan kotitalouskoulusta, Porin palveluopistosta sekä Tampereen kotitalousoppilaitoksesta, sillä edellisillä kerroilla koulutuspäivissä on ollut osallistujia myös näistä oppilaitoksista. On selvää, että joka vuosi koulutuspäivään eivät välttämättä pääse osallistumaan samat henkilöt tai edes aina samoista oppilaitoksista sijaisjärjestelyjen ja yhteensattumien vuoksi. Lisäksi pienissä oppilaitoksissa sama opettaja voi opettaa sekä ravitsemusta että kodinhoitoa, ja silloin hän joutuu valitsemaan vain yhden koulutuspäivän alakohtaisista ryhmistä. Näin ollen osallistujat ja heidän määränsä alakohtaisissa ryhmissä voivat vaihdella paljon. Varsinaisen koulutuspäivän aikana tapasin, edellä mainittujen oppilaitosten lisäksi, aivan uusia kollegoita Pohjois-Karjalan ammattiopistosta Joensuusta, Espoon seudun koulutuskuntayhtymästä Omniasta ja Oulun seudun ammattiopistosta. Mahdollisia verkostoitumisoppilaitoksia on näin ollen yhteenlaskettuna yllättävän paljon eli viisitoista.

Todettuani, että kotitalousopetusta järjestetään näin monessa oppilaitoksessa Suomessa, halusin tarkistaa, järjestetäänkö sitä vielä jossain muualla. Saattoihan olla, että jostakin oppilaitoksesta ei koulutuspäiviin ollut osallistuttu. Liitteeseen 3 on koottu internetissä olevan Opetushallituksen ylläpitämän Koulutusnetin koulutustarjontahaun avulla Suomessa kotitalousopetusta (talouskoulu) järjestävät oppilaitokset. Haun tuloksena löytyi yhteensä 33 oppilaitosta, mutta se ei tarkoita, että kaikissa oppilaitoksissa järjestettäisiin jatkuvasti kotitalousopetusta. Esimerkiksi vähäisen hakijamäärän vuoksi opetuksessa voi olla välillä tauko, tai talouskoulukurssi alkaa vain joko tammi-kuussa tai elokuussa, mutta ei molempina ajankohtina.

Jo ennen varsinaista koulutuspäivää saamieni sähköpostivastausten perusteella aloin heti saada kuvan siitä, kuinka paljon maahanmuuttajien opetuksesta on kokemusta, ja millaisia toimintatapoja oppilaitoksissa on maahanmuuttajien koulutuksen järjestämisestä. Vapaamuotoisten sähköpostivastausten perusteella näytti siltä, että suurimmassa osassa oppilaitoksista maahanmuuttajaopiskelijat on vähäisen määränsä vuoksi integroitu normaaliin suomenkieliseen ryhmään. Kielitaito tunnustettiin ongelmaksi, mutta siihen puututtiin tarvittaessa opetusjärjestelyjä muuttamalla. Maahanmuuttajaopiskelijat suorittivat esimerkiksi kirjallisen kokeen suullisesti.

Silloin kun maahanmuuttajaopiskelijat on integroitu tavalliseen talouskouluryhmään, he opiskelevat normaalin opetussuunnitelman mukaan. Tällöin opetuksesta puuttuvat esimerkiksi kokonaan suomen kielen opinnot. Toisaalta integroitujen maahanmuuttajaopiskelijoiden kielitaidon täytyy olla silloin niin hyvä, että he pystyvät opetusta seuraamaan. Eräässä oppilaitoksessa maahanmuuttajaopiskelija voi valita, millaiseen talouskouluryhmään hän haluaa mennä. Toisin sanoen valittavana on joko suomenkielinen opetus tai englanninkielinen talouskoulu. Jos maahanmuuttaja valitsee englanninkielisen talouskoulun, on opiskelukieli pääasiassa englanti, vaikka mielestäni suomalaisessa yhteiskunnassa selviytyäkseen hänen pitäisi ensisijaisesti harjaannuttaa suomen kielen taitojaan.

6 KODINHOIDON OPETUS JYVÄSKYLÄN KOTITALOUSOPPI- LAITOKSESSA

Seuraavassa maahanmuuttajien kodinhoidon ja tekstiilien hoidon ja sisustamisen opetussuunnitelmassa on kuvattu opetuksen keskeinen sisältö ja tavoitteet taulukkoon, jotta ne olisivat mahdollisimman helppolukuisia. Opintokokonaisuuden laajuus on kolme opintoviikkoa, ja sen sisällöllistä jakautumista kodinhoidon, tekstiilien hoidon ja sisustamisen välillä ei ole määrätty. Näin ollen kolmen opintoviikon sisällä on mahdollista ottaa huomioon opiskelijoiden tarpeet. Opetuksen sisältö ja tavoitteet perustuvat Opetushallituksen valtakunnallisiin ohjeisiin kotitalousopetuksesta (ks. liite 2). Keskeinen sisältö on jaettu tavallista pienemmiksi osiksi, koska se näyttää helpottavan maahanmuuttajaopiskelijan ymmärtämistä.

Tavoitteisiin on kuvattu pääteikäyttämystaso, joka kuvaa opiskelijan osaamista. Opiskelijan arviointi perustuu tavoitteiden saavuttamiseen, ja arvioinnissa noudatetaan liitteessä 2 kuvattuja arviointitasoja. Mielestäni on tärkeää huomata, että opiskelija-arvioinnissa painottuu päivittäinen käytännön työskentelyn arviointi eikä esimerkiksi kirjalliset kokeet. Tämän työn yhteydessä opiskelija-arviointia ei ole tietoisesti käsitelty enempää, sillä se on oma laaja kokonaisuutensa.

Taulukossa olevan keskeisen sisällön ja tavoitteen alapuolelle on kuvattu toteutustapa eli menetelmä, jolla tavoitteisiin päästään. Toteutustavan on todettu soveltuvan erityi-

sesti maahanmuuttajaopiskelijoille, ja toteutuksessa on otettu huomioon aina myös suomen kielen oppimisen tavoite. Toteutukseen on koottu myös kotitalousopetuksen koulutus- ja kehittämispäiviltä sekä sähköpostiviesteistä saatu palaute. Myös omat hyvät kokemukseni olen kirjannut toteutukseen. Näitä eri lähteistä saatuja kokemuksia en ole enää maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelmassa eritellyt, jotta se säilyisi helppolukuisena. Kollegoilta saatu palaute sekä omat näkemykseni hyvistä toimintatavoista olen kuvannut kappaleessa 5.

Toteutusvaihtoehtoja voi olla useampia, erilaisissa tilanteissa käytettäväksi, ja ne ovat mahdollisimman toiminnallisia. Taulukko on alaotsikoitu kolmeen osaan noudattaen opintokokonaisuuden virallista nimeä, kodin ja tekstiilien hoito ja sisustaminen.

6.1 Kodinhoito

Kodinhoidon keskeistä osaamista on kodin eri tilojen puhtaana ja järjestyksessä pitäminen sekä siivoaminen tarpeen mukaan. Pystyäkseen toimimaan näin, opiskelijan on osattava tunnistaa erilaista likaa, mutta myös tiedettävä kodin pintamateriaalien ominaisuudet. Silloin hän osaa valita sopivat puhdistus- ja hoitoaineet, siivousvälineet ja -koneet sekä siivousmenetelmät, ja ottaa huomioon valinnoissa kestävä kehitys, ergonomia ja työturvallisuus.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>1. Kodinhoitotyön suunnittelu ja ylläpitosiivous</p> <ul style="list-style-type: none"> - siivouksen merkitys - liian ominaisuudet ja kiinnittyminen - ylläpitosiivoukseen liittyvä sanasto. 	<p>Opiskelija osaa suunnitella ja tehdä ylläpitosiivouksen oikeassa järjestyksessä.</p> <p>Opiskelija ymmärtää puhtauden merkityksen ihmisen hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen.</p> <p>Opiskelija osaa käyttää siivoukseen liittyvää sanastoa.</p> <p>Opiskelija ymmärtää, että ylläpitosiivouksen perusasioiden ja (ammatti)sanaston hallitseminen voi auttaa häntä työllistymään puhdistuspalvelualalle.</p>

Toteutus:

Opiskelijoiden kanssa keskustellaan erilaisista tavoista hoitaa kotia Suomessa ja muualla, sekä siitä, mikä on samanlaista ja mikä erilaista kulttuurien välillä. Esimerkiksi miten kotityöt jaetaan naisten, miesten ja lasten välillä. Keskusteluissa pohditaan, millainen lika on hyväksyttävää, häiritsevää, haitallista tai vaarallista. Käytännön töissä harjoitellaan siivoustarpeen ja -järjestyksen arviointia. Sanastoharjoituksen avulla opetellaan yhdistämään ylläpitosiivoustyötä esittävään kuvaan oikea verbi, esimerkiksi pyyhkiä, lakaista, tuulettaa jne. Opetuksessa käytetään myös kodin ylläpitosiivouksesta kertovaa videota.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>2. Tavallisimpien siivousvälineiden ja siivouskoneiden käyttö, puhdistus ja säilytys</p> <ul style="list-style-type: none"> - käsikäyttöiset siivousvälineet - siivouspyyhkeet ja värikoodit, mikrokuidut siivousvälineissä - pölynimuri, painepesukone. 	<p>Opiskelija osaa käyttää, puhdistaa ja säilyttää siivousvälineitä ja -koneita.</p> <p>Opiskelija tunnistaa siivouspyyhkeiden tavallisimmat värikoodit. Opiskelija ymmärtää värikoodien yhteyden hygieniaan.</p> <p>Opiskelija osaa nimetä siivousvälineitä ja -koneita.</p> <p>Opiskelija ymmärtää, että siivousvälineiden ja -koneiden hallitseminen voi auttaa häntä työllistymään puhdistuspalvelualalle.</p>

Toteutus:

Sanastoharjoituksena ja motivointikeinona käytetään sanoma- ja aikakauslehtien mainoksia siivousvälineistä ja pölynimureista. Opiskelijat lukevat lyhyet mainokset, ja sen jälkeen kootaan sanat ja ilmaisut, jotka ovat heille vieraita. Samalla sanavarasto täydentyy mutta myös markkinoilla olevat uutuudet tulevat käsiteltyä. Käytännön töissä harjoitellaan siivousvälineiden käyttöä, oikeita työotteita ja etenemistä. Ennen töiden aloittamista tutustutaan tarvittaviin koulun siivousvälineisiin sekä keskustellaan, miksi eri siivouskohteille on omat välineensä ja värinsä. Sanastoa harjoitellaan myös siivousvälineiden kuvia nimeämällä. Esitteiden, näytteiden ja havainnollistavien kuvien avulla selvitetään mikrokuidun ominaisuudet siivousvälineissä.

Vierailukäynnillä kaupan siivoustarvikeosastolla selvitetään valikoimaa ja hintoja. Opiskelijat kirjaavat vierailukäynnin aikana mieleisensä perusvalikoiman kodin siivousvälineistä sekä hinnat halvimman ja kalleimman välineen mukaan. Vierailukäynnin aikana oppilailla on myös mahdollisuus kysyä kodinhoitotarvikkeista, joita he eivät tunne. Lisäksi kaupassa selvitetään, miltä osastoilta löytyvät erilaiset kodinhoitoon liittyvät tarvikkeet, ja miten epäselvän hinnan voi selvittää viivakoodin avulla.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
3. Puhdistusmenetelmät <ul style="list-style-type: none"> - kuivat menetelmät - nihkeät menetelmät - kosteat menetelmät - märät menetelmät. 	<p>Opiskelija ymmärtää puhdistusmenetelmien erot käytännössä ja osaa oikeat nimitykset.</p> <p>Opiskelija osaa valita puhdistusmenetelmän poistettavan lian mukaan.</p> <p>Opiskelija ymmärtää, että menetelmänimitykset ovat ammattisanastoa.</p>

Toteutus:

Käytännön töissä siivotaan erilaisia tiloja ja käytetään vaihtelevasti eri puhdistusmenetelmiä. Aluksi menetelmät havainnollistetaan siivouspyyhkeen avulla: opiskelija näkee ja tarvittaessa tunnustelee, milloin pyyhe on nihkeä, milloin kostea jne. Lisäksi apuna käytetään kuvitettuja monisteita.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
4. Kodin siivousaineet <ul style="list-style-type: none"> - piktogrammit, siivousaineiden varoitusmerkinnät - joutsenmerkki - annostelu - vesi ja pH-käsite - puhdistusaineiden tehoaineet (tensidit). 	<p>Opiskelija osaa valita kodin siivoukseen tarpeellisimmat puhdistus- ja hoitoaineet.</p> <p>Opiskelija tietää, mitä joutsenmerkki tarkoittaa. Hän osaa käyttää ja säilyttää puhdistusaineita turvallisesti.</p> <p>Opiskelija ymmärtää pääpiirteissään pH-käsitteen ja tavallisimpien puhdistusaineiden tehoaineiden merkityksen.</p>

Toteutus:

Sanastoa harjoitellaan tutustumalla puhdistusainepakkauksien tietoihin, ja samalla opetellaan erottamaan toisistaan puhdistusaine ja pyykinpesuaine (pyykinpesuaineet ja niiden käyttö on oma opintokokonaisuutensa). Sen jälkeen ryhmitellään erilaisia puhdistusaineita käyttötarkoituksen ja pH:n mukaan. Ryhmittely tehdään koulussa opiskelijoille mahdollisimman tutuilla puhdistusaineilla tai tutunnäköisiä pakkauksia käyttämällä. Apuna ryhmittelyssä käytetään piktogrammeja (kuvia). Puhdistusaineiden yhteydessä kerrataan aikaisemmin opittua asiaa liian kiinnittymisestä ja siivoustiheydestä sekä niiden merkityksestä puhdistusainevalintoihin. Opetuksessa painotetaan säännöllisen siivouksen merkitystä taloudellisuuden ja ympäristöystävällisyyden näkökulmasta, sillä opiskelijat ovat usein tottuneet käyttämään liian vahvoja puhdistusaineita (esimerkiksi klooripitoisia puhdistusaineita ja jopa ammoniakkia). Vierailukäynnin aikana tarkistetaan, ymmärtävätkö opiskelijat erilaisten puhdistusaineiden käyttötarkoituksen.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>5. Kodin pintamateriaalien puhdistaminen: lattia-, seinä- ja kalustemateriaalit</p> <ul style="list-style-type: none"> - puu - muovi, laminaatti - linoli - keraaminen laatta, kivi - tapetti - nahka, tekstiili. 	<p>Opiskelija tietää tavallisimpien kodin pintamateriaalien ominaisuudet.</p> <p>Opiskelija osaa sekä ylläpitopuhdistaa että peruspuhdistaa niitä.</p> <p>Opiskelija tietää, mikä voi vaurioittaa materiaalin.</p> <p>Opiskelija tietää tavallisimpien pintamateriaalien nimitykset ja hän osaa käyttää materiaalin ominaisuuksia kuvaavia sanoja, kuten sileäpintainen, karhea, huokoinen jne.</p>

Toteutus:

Opiskelijat käyttävät selkokielistä lähdemateriaalia, jossa on selvitetty pintamateriaalien ominaisuudet ja hoito. He kokoavat kirjallisen (taulukkomuotoisen) tiivistelmän pintamateriaalien hoidosta itselleen. Oikean materiaalin ja nimityksen yhdistämiseen käytetään materiaalinäytteitä. Käytännön töissä opetellaan puhdistamaan ja hoitamaan

erilaisia pintamateriaaleja. Opiskelijat tekevät nimeämisharjoituksia koulun eri tilojen pintamateriaaleista.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>6. Kodin siivousohjelman laatiminen kuiviin ja kosteisiin tiloihin sekä vuodehuolto</p> <ul style="list-style-type: none"> - päivittäin, viikoittain: ylläpitosiivoukset - kuukausittain - harvemmin: perussiivoukset <p>Yritysten tarjoamat siivouspalvelut</p>	<p>Opiskelija osaa arvioida puhtaustasoa ja laatia siivoussuunnitelman kotiinsa.</p> <p>Opiskelija tietää, millaisia yritysten tarjoamia siivouspalveluita on saatavilla.</p> <p>Opiskelija ymmärtää ylläpitosiivouksen ja perussiivouksen eron käsitteenä ja käytännössä.</p>

Toteutus:

Opiskelijat arvioivat kuinka usein (päivittäin, viikoittain, harvemmin) kodin erilaisia siivoustöitä tehdään ja kuinka usein niitä olisi tarkoituksenmukaista tehdä. Opiskelijat tekevät kirjallisen siivoussuunnitelman oman kotinsa näkökulmasta. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan esimerkiksi kulttuurin, elämäntilanteen ja asuinpaikan vaikutuksesta kodin siivoukseen. Yritysten tarjoamiin siivouspalveluihin tutustutaan joko vierailukäynnillä tai esitteisiin ja lehti-ilmoituksiin tutustumalla. Lisäksi oman oppilaitoksen kotitalousyrittäjäopiskelijat voivat kertoa omasta tulevasta ammatistaan ja heiltä saatavista palveluista.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>7. Kodinhoitotyön turvallisuus ja ergonomia</p> <ul style="list-style-type: none"> - siivousaineiden, koneiden ja välineiden turvallinen käyttö - työasennot - hygieeninen työjärjestys. 	<p>Opiskelija noudattaa työturvallisuusmääräyksiä ja työskentelee hyvissä työasunnoissa.</p> <p>Opiskelija noudattaa hygieenistä työjärjestystä ja käyttää siistiä, ohjeiden mukaista työasua.</p>

Toteutus:

Siivousaineiden, -koneiden ja -välineiden turvallista käyttöä harjoitellaan käytännön töissä. Opiskelijoita kannustetaan ilmoittamaan esimerkiksi laitteissa ilmenevistä häi-

riöistä. Opiskelijoiden kanssa arvioidaan, miten siivoustyötä tehdessä voi välttää erityisesti selän ja ranteiden rasittumista. Hygieenisen työjärjestyksen opettamiseen käytetään demonstraatiota hygieniatilojen siivouksen opetuksen yhteydessä. Harjoitustöiden aikana opiskelija kertoo työparilleen ääneen, mitä hän tekee, jolloin työjärjestys ja sanasto kertautuvat.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>8. Kodin kasvien hoitaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - leikkokukka-asetelmien tekeminen ja juhla-asettelu - viherkasvien hoito; kastelu, valon tarve, mullan vaihto, lannoitus. 	<p>Opiskelija osaa tehdä kukka-asetelman istumapöytään ja noutopöytään. Hän osaa huoltaa leikkokukkia.</p> <p>Opiskelija osaa tehdä viherkasvien tavallisimmat hoitotoimenpiteet kuten mullanvaihdon ja kasvin lisäämisen.</p> <p>Opiskelija osaa käyttää kasvien pääpiirteitä kuvaavia nimityksiä kuten leikkokukka, viherkasvi, ruukkukukka jne. Hän osaa kertoa ruukkukasvien tavallisimmat hoitotoimenpiteet.</p>

Toteutus:

Opiskelijat tekevät märkäsieneen (oasis) pyöreän perusasetelman leikkokukista. Pyöreän asetelman muotoilun perustekniikka, vihreiden oksien leikkaustekniikka ja kukkien käsittely opastetaan asettelutyön alussa samalla työskennellen. Liitutaalua kannattaa hyödyntää pyöreän muodon asettelutekniikan havainnollistamisessa sekä ylhäältäpäin että sivusuunnasta asetelmaa katsottaessa. Sen jälkeen opiskelijat tekevät asetelmat oman näkemyksensä mukaisesti loppuun. Leikkokukkien hoitonikseistä keskustellaan, jolloin saadaan jaettava tietoa.

Viherkasvien hoitoa varten varataan paljon erilaisia viherkasveja, joita tunnustetaan, keskustellaan hoidosta ja arvioidaan hoidon tarve: vaihdetaanko multa, siistitäänkö kasvia muuten vai riittääkö pelkkä kastelu ja lannoitus. Viherkasvien hoidosta voidaan katsoa myös aluksi video, missä tavallisimmat hoitotoimenpiteet näytetään. Viherkasvien hoito on aihe, jossa työnoppiminen samaan aikaan suomen kielen kanssa onnis-

tuu erittäin hyvin. Oppimateriaalina käytetään kasvikuvarastoja (lehtisiä) ja selkokielistä viherkasvien hoito -materiaalia.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>9. Metallien puhdistaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> - hopea, kulta, teräs, messinki, kupari, tina, alumiini - metallien puhdistusaineet. 	<p>Opiskelija tunnistaa jalometallit ja tietää niiden leimat.</p> <p>Opiskelija osaa puhdistaa tavallisimpia metalleja, kuten teräsesineitä ja ruokailuvälineitä, hopeaa ja kultaa.</p> <p>Opiskelija osaa valita metallille sopivan puhdistusaineen.</p> <p>Opiskelija osaa tavallisimpien metallien nimitykset.</p>

Toteutus:

Opetuksessa käytetään hyödyksi selkokielistä metallien puhdistamisesta kertovaa materiaalia, johon on koottu oleelliset hoito-ohjeet eri metalleille. Aluksi opetellaan tunnistamaan metalleja leimojen ja muiden merkintöjen perusteella, ja samalla koostaan metallien puhdistamiseen liittyvää sanastoa. Opiskelijoiden kanssa tutustutaan metallien puhdistusainevalikoimaan ja korostetaan puhdistamisen varovaisuutta, koska oppilailla on todennäköisesti ulkomailta tuotuja metalliesineitä. Niissä voi olla erilaisia metalliseoksia ja puhdistamisessa täytyy olla erityisen varovainen, jottei esine vaurioidu. Varsinaista metallien puhdistamista harjoitellaan käytännön töissä.

6.2 Tekstiilien hoito

Tekstiilien hoidon keskeistä osaamista on kodin tekstiilien valinta, puhdistaminen ja säilytys. Pystyäkseen toimimaan näin, opiskelijan on tiedettävä, miten materiaalin ominaisuudet vaikuttavat tekstiilin huoltoon. Silloin hän osaa valita sopivat pesu-, kuivaus- ja jälkikäsittelymenetelmät tekstiileille, sekä ottaa huomioon valinnoissa kestävä kehitys, ergonomia ja työturvallisuus.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>1. Vaatteiden pesu</p> <ul style="list-style-type: none"> - likavaatteiden säilytys - vaatteissa oleva lika - hoito-ohjemerkinnot - vaatteiden pesun esityöt - konepesu: normaali-, varova- ja siliävä ohjelma, pesukoneen huoltaminen pesun jälkeen - käsin pesu - tahranpoisto. 	<p>Opiskelija osaa tehdä vaatteiden pesuun liittyvät esityöt sekä pestä vaatteet hoito-ohjeen mukaisesti.</p> <p>Opiskelija osaa poistaa tavallisimpia tahroja ohjeiden mukaan.</p> <p>Opiskelija osaa käyttää pyykinpesuun ja hoito-ohjeisiin liittyvää sanastoa.</p>

Toteutus:

Opiskelijat voivat halutessaan tuoda omaa pestävää pyykkiä, jotta työskentely olisi mahdollisimman motivoivaa. Pyykinpesu on yleensä opiskelijoille tuttua työtä, ja siksi hoito-ohjemerkinnot, esityöt ja koneiden käyttö voidaan opetella samalla työskennellen. Opiskelijat lajittelevat pyykit, ja koska käytössä on monta pesukonetta, he tutustuvat pareittain pesukoneiden käyttöön. Opiskelijat valitsevat ja mittaavat pesuaineen, arvioivat huuhteluaineen tarpeen ja valitsevat pesuohjelman. Ennen koneiden käynnistämistä opiskelijapari kertoo ja näyttää lyhyesti omasta koneestaan, minne pesuaine laitetaan, mistä hanat avataan jne. Näin saadaan jaettava tietoa pesukoneiden käytöstä, ja jatkossa opiskelijat pystyvät käyttämään koneita omatoimisemmin. Sanastoharjoituksena käydään läpi mm. pyykinpesukoneen osiin ja koneen käyttöön liittyviä sanoja.

Käsin pesua ja tahranpoistoa varten varataan työnäytteitä ja työvaiheet käydään demonstraation avulla läpi. Käytännön töitä tehden harjoitellaan käsin pesutekniikkaa ja erilaisten tahrojen poistoa.

Sanastoharjoituksena tehdään esimerkiksi pesukoneen osien nimitysten yhdistäminen kuvaan ja hoito-ohjesymbolien nimitykset. Tavallisimpien tahrojen poistosta kootaan kirjalliset ohjeet selkokielistä lähdemateriaalia apuna käyttäen. Jotta opiskelijat ymmärtävät perustelut erilaisille pyykinpesutavoille, tutustutaan kuitujen ominaisuuksiin kuvien avulla. Esimerkiksi puuvillakuidun kierteisyys on helppo havainnollistaa piirtämällä.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
2. Pyykinpesuaineet <ul style="list-style-type: none"> - pyykinpesuaineiden ryhmittely käytön ja olomuodon mukaan - pyykinpesuaineiden tehoaineet - huuhteluaineen merkitys ja käyttö. 	<p>Opiskelija osaa valita ja annostella pyykinpesuaineen pestävän pyykin mukaan. Hän osaa käyttää huuhteluainetta. Opiskelija ymmärtää eri pyykinpesuaineiden väliset eroavaisuudet koostumuksessa. Opiskelija osaa nimetä pyykinpesuaineita niiden käytön ja olomuodon mukaan.</p>

Toteutus:

Opiskelijoiden kanssa tutustutaan pyykinpesuainenäytteisiin ja opetellaan erottamaan pyykinpesuainepakkaus siivousaineesta. Samalla kootaan taululle aiheeseen liittyvää sanastoa. Selkokielisen lähdemateriaalin avulla selvitetään mitä esimerkiksi tarkoittaa tensidi, ja miten kirjopesuaine ja valkopesuaine eroavat toisistaan. Opiskelijoiden kanssa keskustellaan pyykinpesuaineiden hinnoista ja oikean annostelun merkityksestä pesuaineen lopulliselle hinnalle. Tarvittaessa tehdään testi silmämääräisestä pyykinpesuaineen annostelusta, joka yleensä havainnollistaa yliannostelun. Käytännön töissä asiat kertautuvat monta kertaa pyykin pesun yhteydessä. Lisäksi vierailukäynnillä kaupassa arvioidaan erilaisten pyykinpesuaineiden käyttötarkoitusta.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
3. Pyykin kuivattaminen <ul style="list-style-type: none"> - narukuivaus, tasokuivaus - kaappikuivaus, rumpukuivaus 	<p>Opiskelija osaa helpottaa pyykin jälkikäsitteilyä valitsemalla sopivan kuivaustavan pestylle pyykille.</p> <p>Opiskelija osaa tekstiilien huollon sarjatyöperiaatteen. Hän ymmärtää sen vaikuttavan työn ammattimaisuuteen nopeuttamalla sitä. Opiskelija osaa nimetä erilaisia pyykin kuivatustapoja ja kertoa niistä.</p>

Toteutus:

Koska työ on opiskelijoille tuttua, keskitytään havainnollistamaan, miten kuivaustavan valinnalla voi helpottaa pyykin käsittelyn seuraavia työvaiheita ja nopeuttaa työtä jättämällä turhia työvaiheita pois. Käytännön töissä opetellaan käyttämään koneellisia

pyykinkuivaustapoja. Sanastoharjoituksena kootaan erilaisiin pyykin kuivatustapoihin liittyviä sanoja.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>4. Tekstiilien jälkikäsittely</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vetäminen ja taittelu - Mankeloiminen - Silittäminen - Prässääminen - Vaatteiden kausisäilytys. 	<p>Opiskelija osaa valita tarkoituksenmukaisen jälkikäsittelymenetelmän ja käyttää silitysrautaa ja mankeliä. Hän osaa säilyttää vaatteita ja kodin tekstiilejä.</p> <p>Opiskelija osaa jälkikäsittelyn sarjatyöperiaatteen. Hän ymmärtää sen vaikuttavan työn ammattimaisuuteen nopeuttaen sitä.</p>

Toteutus:

Ennen käytännön töiden aloittamista opiskelijoiden kanssa tutustutaan yhdessä erilaisiin silitysrautoihin ja niiden käyttöön. Tutustumisen tavoitteena on löytää tietyt samanlaiset käyttöön vaikuttavat piirteet kaikista raudoista, vaikka ne olisivatkin ulko-näöltään erilaisia. Samalla arvioidaan, millaisia ovat hyvän silitysraudan ominaisuudet. Suurimmalle osalle opiskelijoista silitysjärjestys on tuttua, jolloin riittää asioiden kertaaminen. Jos silitysjärjestys on vieras, se harjoitellaan. Silitysjärjestyksen tai prässäämisen yhteydessä voidaan käyttää tapaa, jossa opiskelija kertoo toiselle, mitä hän tekee. Samalla kerrataan silittämiseen liittyvää sanastoa.

Mankeloinnin työvaiheet opetellaan aluksi vaihe kerrallaan käytännön töitä tehden. Samalla kerrataan pyykin kuivattamiseen liittyviä asioita, sillä pyykin kuivaustavalla ja sen kokoamistavalla voidaan helpottaa mankelointityötä. Varsinainen mankelin käyttö ja mankeloiminen esitöiden jälkeen opastetaan demonstraation avulla. Käytännön töiden aikana jokainen opiskelija mankeloi tekstiilejä. Jatkossa opiskelijat pystyvät mankeloimaan itsenäisemmin, koska jokainen työvaihe on tullut heille tutuksi.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
5. Kodin sisustustekstiilien pesu <ul style="list-style-type: none"> - Vuodevaatteet: peitot ja tyynyt - Verhot - Matot - Seinätekstiilit. 	<p>Opiskelija osaa valita sopivan pesumenetelmän kodin sisustustekstiileille.</p> <p>Opiskelija tutustuu pesulapalveluihin ja osaa tarvittaessa käyttää niitä.</p>

Toteutus:

Opiskelijat tuovat mielellään omia sisustustekstiilejä pestäväksi, ja esimerkiksi matton pesu painepesukoneella voidaan opastaa käytännön töiden alussa samalla näyttäen. Peittojen ja tynnyjen pesusta opiskelijoilla on yleensä kokemusta, ja keskustelemalla voidaan selvittää, kuinka pesussa tulisi toimia. Hyviä oppimistilanteita ovat epäonnistuneet tynnyjen pesut: kuinka esimerkiksi tynnyjen möykkyisyys olisi voitu välttää. Taululle piirretty kuva tynnyjen nurkkien ompelemisesta tai hakaneulalla kiinnittämisestä havainnollistavat asiaa. Kun sisustustekstiilien pesuun ja kuivattamiseen liittyvät asiat on käsitelty ensimmäisen kerran opetuksessa, opiskelijat pystyvät jatkossa toimimaan itsenäisemmin.

Pesulapalveluihin tutustutaan esitteiden, hinnastojen ja lehti-ilmoitusten avulla. Jokaisen maahanmuuttajaryhmän kanssa tehdään myös vierailukäynti suureen vesipesulaan, jolloin tavoitteena on enemmänkin esitellä yksi mahdollinen työpaikka. Opiskelijat näkevät pesulassa myös maahanmuuttajatyöntekijöitä, sekä miehiä että naisia, ja saavat mielikuvan pesulan toiminnasta.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
6. Jalkineiden hoito <ul style="list-style-type: none"> - jalkinemateriaalit: sileä ja nukkapintainen nahka, muovi, tekstiili - jalkineiden puhdistus- ja hoitoaineet - jalkineiden kausisäilytys. 	<p>Opiskelija tunnistaa jalkinemateriaaleja. Hän osaa tavallisimmat materiaalien nimitykset. Hän osaa huoltaa, puhdistaa, hoitaa ja säilyttää jalkineita. Opiskelija osaa käyttää jalkineiden hoitoaineita.</p>

Toteutus:

Jalkineiden hoitoa opetellaan käytännön töissä. Ennen työhön ryhtymistä opetellaan tarkistamaan jalkineen materiaali, jotta osataan valita oikea puhdistus- ja hoitoaine.

Kaikkia jalkinemateriaalinimityksiä ei opetella, vaan oleellista on osata käyttää puhdistus- ja hoitoaineita nukkapintaiselle tai sileäpintaiselle materiaalille.

6.3 Sisustaminen

Kodin sisustamisen keskeistä osaamista on kyetä tunnistamaan rakenteellisesti toimiva ja turvallinen asunto. Pystyäkseen toimimaan näin, opiskelijan on tiedettävä kodin eri tilojen, kuten keittiön ja pesutilojen, toimivuuteen vaikuttavia tekijöitä. Hän osaa arvioida asunnon pintamateriaalien puhdistettavuutta mutta myös sisustuksellisuutta. Opiskelija tietää sisustamisen pääperiaatteet ja kuinka kodin viihtyisyyteen voidaan vaikuttaa erilaisilla sisustuselementeillä.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>1. Asunnon arviointi</p> <ul style="list-style-type: none"> - asumismuodot - kodin eri tilat asumistarpeen mukaan - pohjapiirrosmerkinnät ja mittakaava. 	<p>Opiskelija osaa arvioida pohjapiirrosten perusteella asunnon eri tiloja, kuten keittiö-, pesu- ja vaatehuoltotiloja toimivuuden, kotitalouden asumistarpeen ja turvallisuuden näkökulmasta.</p> <p>Opiskelija tunnistaa pohjapiirroksissa käytettävät merkinnät ja ymmärtää mittakaavan.</p>

Toteutus:

Opiskelijat tutustuvat esimerkkipohjapiirroksiin ja niistä selvitetään pohjapiirrosmerkinnät. He arvioivat asunnon hyviä ja huonoja ominaisuuksia aluksi parin kanssa keskustelemalla. Sen jälkeen keskustellaan yhteisesti, millaiset tekijät ovat tärkeitä esimerkiksi lapsiperheen asunnossa. Myös opiskelijoiden omista kokemuksista eri asumismuodoista keskustellaan. Samalla kootaan asumiseen liittyvää sanastoa.

Keskeinen sisältö	Tavoitteet
<p>2. Asunnon sisustaminen ja kalustaminen viihtyisäksi</p> <ul style="list-style-type: none"> - värien käyttö sisustuksessa - valaistuksen merkitys - sisustustekstiilien käyttö: matot, verhot ja seinätekstiilit - sisustuksen tehosteiden käyttö ja sijoittaminen. 	<p>Opiskelija osaa arvioida, miten värit ja valaistus lisäävät kodin viihtyisyyttä.</p> <p>Opiskelija tietää, millaisia värisuunnitteluohjelmia on esimerkiksi internetissä.</p> <p>Opiskelija osaa valita sisustustekstiilit kodin muuhun sisustukseen sopivaksi.</p> <p>Opiskelija tietää sisustuksen tehosteiden käytön peruseriaatteet.</p>

Toteutus:

Opetuksessa käytetään hyödyksi sisustuslehtien kuvia, ja niistä keskustelemalla selvitetään, mikä kenenkin mielestä on kaunista ja viihtyisää. Keskustelun ja kuvien arvioinnin avulla kootaan yhdessä yleisohjeet sisustamisesta. Opiskelijoiden kanssa tutustutaan internetissä esimerkiksi Tikkurilan väriohjelmaan ja sen hyötykäyttöön värien sommittelussa ja yhdistämisessä. Opiskelijat harjoittelevat sisustamista ja värien käyttöä esimerkkipohjapiirroksiin.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli kehittää monikulttuurisen talouskoulun opetussuunnitelmaa laatimalla maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelma. Lisäksi tavoitteena oli koota hyviä käytänteitä maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksesta muidenkin käyttöön, jotka ovat kiinnostuneita maahanmuuttajien opetuksesta.

Työn tässä vaiheessa koen työskentelyprosessini jakautuneen selkeästi kolmeen osaan, joita käsittelen seuraavana. Olen nimennyt osat niin, että ensimmäinen vaihe esittelee työn lähtökohdat ja tietoperustan luomisen, toinen kuvaa työstä saatua hyötyä ja viimeinen käsittelee kehittämistarpeita.

7.1 Työn lähtökohdat ja tietoperustan luominen

Jyväskylän kotitalousoppilaitoksessa on järjestetty varsinaista maahanmuuttajien talouskouluopetusta vuodesta 2004 lähtien. Opetus käynnistyi nopeasti, ja kokemattomuuteni maahanmuuttajien opetuksessa näkyi alussa niin, että opetussuunnitelmaa oli vaikea tehdä pitkäksi aikaa eteenpäin. Koska opetuksen tavoitteet olivat selkiytymättömät, kävi esimerkiksi niin, että tilanteissa, joissa opiskelija ei ymmärtänyt suomea, käytin opetuskielenä englantia. Nyt, kun maahanmuuttajien opetuksesta on enemmän kokemusta ja oppimistavoitteet selkeämmät, ymmärrän, kuinka tärkeää suomen kielen harjaannuttaminen maahanmuuttajalle on. Sen oppimista ei pitäisi missään tapauksessa torpedoida englannin kielellä, varsinkin kun kieltä voi opettaa toiminnallisilla tavoilla käytännön työn ohella. Näin valitsemani opinnäytetyöaihe on osoittautunut merkityksellisemmäksi oman ammatillisen kasvuni kannalta kuin olin etukäteen osannut olettaa. Esimerkiksi opinnäytetyön tietoperustan alussa selvittämäni eritaustaiset maahanmuuttajaryhmät saivat ajattelemaan omia opiskelijoitani. Aikaisemmin opiskelijat ovat olleet minulle kaikki maahanmuuttajia, mutta nyt näen heidän joukossaan esimerkiksi paluumuuttajia ja pakolaisia ja ymmärrän, miten erilaista heidän Suomeen tulonsa on voinut olla.

Kootessani opinnäytetyön tietoperustaa minut yllätti maahanmuuttajia käsittelevän lähdemateriaalin laatu. Olin varautunut siihen, että kirjallista lähdemateriaalia löytyisi vain vähän. Ja näinhän asia olikin. Ekholm, Forsander, Kyntäjä ja Liebkind ovat olleet tuotteliaimpia maahanmuuttaja-aiheesta kirjoittajia, ja heidän nimensä tulivat säännöllisesti esille lähdemateriaalia etsiessäni. Sen sijaan minut yllätti maahanmuuttajista tehtyjen tutkimusten ja raporttien suuri määrä ja se, että niitä on julkaistu niin kattavasti sähköisessä muodossa. Tällaisen lähdemateriaalin tuottamisessa korostuivat Työministeriö, Ulkomaalaisvirasto sekä tietysti erilaiset pakolaisjärjestöt ja SPR. Tästä johtuen myös opinnäytetyöni lähdeluettelo sisältää huomiota herättävän paljon sähköisiä lähteitä.

Yksi merkittävä lähdemateriaali on mielestäni Jyväskylän ammattikorkeakoulussa tehty opinnäytetyö maahanmuuttajien sijoittumisesta työelämään ja yrittäjiksi Jyväskylässä. Työn ovat tehneet restonomit Ahtonen ja Jussila. He ovat työssään maahanmuuttajia haastatteleamalla selvittäneet näiden kokemuksia kotoutumisesta, työllisty-

misestään ja yrittäjyydestä. Myös maahanmuuttajia työllistäneitä työnantajia on haastateltu ja saatu selvitettyä heidän asenteitaan ja käsityksiään maahanmuuttajatyövoimasta. Opinnäytetyö on julkaistu vuonna 2003.

Itselleni mielenkiintoisin lähdemateriaali oli Jaakkolan tekemä tutkimus suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin vuosina 1987 - 2003. Siinä kuvataan suomalaisten suhtautumista maahanmuuttajiin taloudellisten suhdanteiden, maahanmuuttajien määrän ja etnisen rakenteen muuttuessa. Mielenkiintoiseksi tutkimuksen tekee sen pitkäkestoisuus ja kattavuus. Hyödynsin tutkimusta opinnäytetyössäni, koska koin opettajana tarvitsevani juuri tällaista yhteiskunnallista taustatietoa. Lähes päivittäin opettajan työssä tulee tilanteita, joissa pohditaan asenteita ja toisiin suhtautumista vaikkapa suomalaisten nuorten kanssa. Näiden tilanteiden johdatteluun sain apua Jaakkolan tekemästä työstä.

7.2 Opinnäytetyön hyödynnettävyys

Jo edellisessä kappaleessa Jaakkolan tutkimusta kommentoidessani totesin sen olleen mielenkiintoinen ja itselleni hyödyllinen. Opinnäytetyöprosessin aikana saamaani hyötyä on vaikea rajata tiettyihin vaiheisiin, sillä olen saanut uusia ajatuksia ja oppinut matkan varrella. Esimerkiksi tietoperustaa kootessani en ajatellut hankkivani tietoa erityisesti opetustyöhöni vaan taustamateriaaliksi tätä työtä varten. Toisin kuitenkin kävi, ja pystyin esimerkiksi hyödyntämään hankkimaani kokemusta maahanmuuttajien opetuksesta eri tavalla kuin aikaisemmin. Merkittävin hyöty tästä työstä itselleni on näin ollen omien kokemusteni ja ajatusten tasolla tapahtunut muutos. Niillä ei näkyvämmänsä voiksi näytä heti olevan merkitystä, mutta niillä voi oikein käytettynä saada aikaan näkyvää hyvää. Sellainen hyvä näkyy mielestäni maahanmuuttajaopiskelijoiden kanssa luokkahuoneessa tai esimerkiksi kauppavierailulla.

Toki koen saaneeni työstä konkreettista ja näkyvääkin hyötyä, kuten seuraavassa kappaleessa tuon esille. Olen koonnut hyödyt nimenomaan maahanmuuttajien kodinhoiton opetuksen näkökulmasta. Tahoja, joita opinnäytetyöni saattaisi kiinnostaa, ovat yhteistyöoppilaitokset, TE-keskus ja Palapeli-projekti, työvoimaviranomaiset ja Opetushallitus.

7.2.1 Työn hyödynnettävyys maahanmuuttajien kodinhoidon opetuksessa

Opinnäytetyötä tehdessäni olen miettinyt käytännön toteutuskeinoja yksinkertaistettuun ja selkeään kodinhoidon opetukseen, koska sellaista opetusta maahanmuuttajat tarvitsevat. Olin siinä mielessä onnekas, että opinnäytetyön tekemisen kanssa samaan aikaan järjestettiin kotitalousopetuksen koulutus- ja kehittämispäivä Mikkelissä ja sain siellä tietoa toisten oppilaitosten käytänteistä.

Ennen opinnäytetyön tekemistä en tiennyt toisten oppilaitosten maahanmuuttajaopetuksesta enkä niiden toimintatavoista. Oletin, että muuallakin Suomessa maahanmuuttajaopiskelijoita on niin paljon, että he opiskelevat omana ryhmänään. Aluksi olin pettynyt, kun sain sähköpostivastauksia, joissa kerrottiin kokemusta maahanmuuttajien opetuksesta olevan, mutta että opiskelijoita oli vain muutama ja heidätkin oli integroitu tavalliseen ryhmään. Myöhemmin ymmärsin, että vähäiseltäkin tuntuva uusi tieto on minulle tärkeää, koska omat väärät oletukseni korvaantuisivat oikealla tiedolla asiasta.

Myös se, kuinka monessa oppilaitoksessa ja kuinka kattavasti ympäri Suomea kotitalousopetusta Suomessa järjestetään, oli minulle uutta. Opinnäytetyön tekeminen vaikutti omaan aktiivisuuteeni verkostoitua niiden koulutuspäivään osallistuneiden opettajien kanssa, jotka opettavat maahanmuuttajia. Vaikka kaikissa yhteistyöoppilaitoksissa ei ole tällä hetkellä maahanmuuttajaopiskelijoita, olisi talouskoulu mielestäni tarvittaessa yksi mahdollinen tuki maahanmuuttajien kotoutumisessa paikkakunnalle. Opinnäytetyön edetessä olen vakuuttunut talouskoulun merkityksestä maahanmuuttajan kotoutumisprosessia tukevana tekijänä. Sen vuoksi tietoa talouskouluopetuksesta täytyisi välittää esimerkiksi työvoimaviranomaisille ja muille tahoille, jotka ovat mukana tekemässä kotouttamissuunnitelmia.

Opinnäytetyötä tehdessäni olen huomannut ja oppinut arvostamaan sitä, kuinka paljon arvokasta kokemusta maahanmuuttajien opetuksesta olen reilun kahden vuoden aikana työssäni saanut. En vain ole osannut sitä aikaisemmin tunnistaa, mutta tällä hetkellä koen tekeväni tarpeellista ja hyödyllistä työtä. Oletin, että toisissa oppilaitoksissa on pidempi historia maahanmuuttajien kouluttamisessa ja että esimerkiksi Jyväskylää suuremmissa kaupungeissa, kuten Tampere ja Oulu, olisi enemmän kokemusta maahanmuuttajien opettamisesta. Tässä vaiheessa on tärkeää huomata, että tämän opin-

näytetyön ulkopuolelle jää sen selvittäminen, millaiseen koulutukseen maahanmuuttajat eri kaupungeissa hakeutuvat. Voihan olla, että edellä mainituilla paikkakunnilla maahanmuuttajille kohdennetaan esimerkiksi työvoimaviranomaisten kanssa yhteistyössä jotakin paikallista tarvetta vastaavaa työllistymiseen tähtäävää koulutusta. Tällöin on luonnollista, että maahanmuuttajaopiskelijoista ei omaa talouskouluryhmää saada muodostettua, vaikka talouskoulun tuki kotoutumisprosessissa tärkeäksi tunnustettaisiinkin.

Suomea ja maahanmuuttajaopiskelijoita maantieteellisesti katsottuna on luonnollista, että Itä-Suomessa, Lappeenrannan kotitalouskoulussa, on oma monikulttuurinen talouskouluryhmä. Ja vaikka koulutuspäivillä en helsinkiläisiä kollegoita olekaan tavannut, on Helsingin Diakoniaopisto merkittävä maahanmuuttajien koulutusta järjestävä oppilaitos. Näillä molemmilla paikkakunnilla asuu paljon maahanmuuttajia, ja esimerkiksi Helsingissä Diakoniaopistolla järjestetään maahanmuuttajille suunnattua ammatillista koulutusta monikulttuurisen talouskoulun ohella. Nämä kaksi oppilaitosta olisivat maahanmuuttajien talouskouluopetuksen kehittämisen kannalta hyvät yhteistyökumppanit Jyväskylän kotitalousoppilaitoksen kanssa. Kaikissa kolmessa oppilaitoksessa on maahanmuuttajaopiskelijoita niin paljon, että heistä on koottu oma ryhmä ja linjoilla näyttäisi olevan myös jatkuvuutta.

7.2.2 Opetussuunnitelmatyön hyödyt maahanmuuttajaopiskelijoille

Välillisesti, maahanmuuttajien opetuksen kehittämisen avulla, tämän työn anti näkyy maahanmuuttajaopiskelijoille laadukkaana, opiskelijalähtöisenä opetuksena. Laadukas opetus tarkoittaa tässä tapauksessa, että opettaja osaa ja uskaltaa karsia opetuksesta pois epäolennaisen. Kuten olen sivulla 28 maahanmuuttajien opetusta kuvaavissa esimerkeissä todennut, kodinhoidon opetus sekä suomalaiseen kulttuuriin ja elintapoihin tutustuminen on aloitettava tarpeeksi läheltä, maahanmuuttajaopiskelijoiden omaan arkeen liittyvistä asioista.

Monikulttuurisen talouskoulun hyöty maahanmuuttajaopiskelijoille on ensisijaisesti oman kodin hoitamiseen liittyvien taitojen hankkimista. Opiskelijat ovat kiinnostuneita nikseistä ja vinkeistä, joilla kotitöitä voi helpottaa. Toisaalta talouskouluopiskelu

valmentaa maahanmuuttajaopiskelijoita työelämään ja yhteiskunnassa toimimiseen. Koulussa noudatetaan samanlaisia sääntöjä kuin työelämässä, ja kodinhoidon opiskelu helpottaa työllistymistä esimerkiksi puhdistuspalvelualalle. Opiskelijat oppivat ammattisanastoa ja rohkeus puhua suomea kasvaa.

7.2.3 Keski-Suomen TE-keskuksen Palapeli -projektin merkitys

Jyväskylän seudulla monikulttuurisen talouskoulun olemassaoloa ei voida selittää mielestäni erityisen korkealla maahanmuuttajien määrällä eikä maantieteellisellä sijainnilla. Sen vuoksi olen tullut opinnäytetyötä tehdessäni siihen johtopäätökseen, että Jyväskylässä korostuu Keski-Suomen TE-keskuksen hallinnoiman Palapeli -projektin mukanaolo. Tämä opinnäytetyö osoittaisi TE-keskukselle projektin merkityksellisyyden Jyväskylän kotitalousoppilaitoksen yhteistyökumppanina. Lisäksi se varmentaisi, että TE-keskuksessakin nähdään kotoutumistavoitteiden ja talouskoulun sisältöjen vastaavuus sekä hyöty maahanmuuttajille.

Palapelin ja Jyväskylän kotitalousoppilaitoksen yhteistyö maahanmuuttajien kotouttamisessa ja kouluttamisessa on mielestäni hyvä esimerkki onnistuneesta verkostoitumisesta. Organisaatiot eivät verkostoidu vaan ihmiset organisaatioiden sisällä. Vierailukäynnistä alkanut yhteistyö ja yhteisten tavoitteiden huomaaminen maahanmuuttajien kotoutumisessa ja talouskouluopetuksessa hyödyttävät molempia osapuolia ja erityisesti maahanmuuttajaopiskelijaa. Opiskelija näkee viiden kuukauden aikana pienoiskuvan suomalaisesta yhteiskunnasta talouskoulussa. Palapelin kautta maahanmuuttajaopiskelija saa ohjausta kotoutumiseen liittyvissä viranomaisasioissa ja opintoihin hakeutumisessa. Oppilaitoksen näkökulmasta Palapelin kautta saatu tieto opiskelijan kielitaidosta ja yleensäkin kotoutumistavoitteista auttaa kehittämään opetusta ja opetussuunnitelmaa. Myös tämän opinnäytetyön tuotoksessa, maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelmassa, on otettu huomioon maahanmuuttajan kotoutumistavoitteet arjen ja käytännön tasolla.

7.2.4 Kehitysprojekti siltana oppilaitoksissa tehtävän kehitystyön ja Opetushallituksen välillä

Oppilaitoksissa tehtävistä opetuksen kehittämistöistä voisi ajoittain tiedottaa Opetushallitukseen. Esimerkiksi tämän opinnäytetyön tyypiset kehitysprojektit voisivat mielestäni olla sellaisia. Maahanmuuttajien kodinhoidon opetusta käsittelevä opinnäytetyö on valtakunnalliseen koulutustarjontaan verrattuna kapea siivu. Jos näkökulma vaihdetaan Jyväskylän kotitalousoppilaitokseen, tällä on suuri merkitys oppilaitoskohtaiselle opetussuunnitelmalle, jonka muodostavat ravitsemuksen, kodinhoidon ja käsitöiden opetus. Kun näkökulma rajataan edellisten esimerkkien välimaastoon, valtakunnalliseen maahanmuuttajien talouskouluopetukseen, on opinnäytetyöni merkittävyys jotain edellä mainittujen väliltä. Mielestäni Opetushallituksen kannalta työn tekee merkitykselliseksi sen hyödynnettävyys yhteistyöoppilaitoksissa. Maahanmuuttajien opetuksesta saatu tieto auttaisi opetuksen kehittämisessä. Lisäksi alkusysäys maahanmuuttajien parissa työskentelevien opettajien verkostoitumiselle vastaa mielestäni konkreettisesti Opetushallituksen esittämiin tavoitteisiin oppilaitosten yhteistyöstä.

7.3 Kehitysehdotukset

Itseäni lähimpänä oleva selkeä kehittämissuositus koskee oman oppilaitoksemme monikulttuurisen talouskoulun opetussuunnitelmaa. Kollegani, joka opettaa ravitsemusta ja on samalla maahanmuuttajien ryhmänohjaaja, on laatinut maahanmuuttajien ravitsemuksen opetussuunnitelman. Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyi maahanmuuttajien kodinhoidon opetussuunnitelma. Kolmas merkittävä käytännön työn osa on maahanmuuttajien käsitöiden opetussuunnitelma, joka vielä puuttuu. Mielestäni oppilaitoksessamme voitaisiin nyt resursoida tunteja niin, että käsitöidenkin osuus saataisiin tehtyä.

Kuten olen todennut, maahanmuuttajien kotoutumistavoitteiden ja talouskoulun opetussisältöjen vastaavuus on huomiota herättävän suuri. Sitä, kuinka hyvin kotoutumistavoitteet tulevat esille monikulttuurisen talouskoulun koko opetussuunnitelmassa, voisi selvittää lisää. Enemmän huolta aiheuttaa, kuinka hyvin eri maahanmuuttajien kanssa työskentelevät viranomaiset tuntevat talouskoulun ja sen opetustavoitteet. Mie-

lestäni on sääli, jos talouskoulu valmiina rakenteena ja mahdollisuutena tukea kotoutumisprosessia jää käyttämättä tiedon puutteen vuoksi. Tässäkin tapauksessa yhteistyö ja verkostoituminen viranomaisten kanssa antaisivat mahdollisuuden kehittää maahanmuuttajien talouskouluopetusta jopa niin, että siinä tarvittaessa painottuisi jokin alueellisesti tärkeä asia, joka kuitenkin kuuluu talouskoulun opetussisältöihin. Tällainen painotus voisi liittyä esimerkiksi puhdistuspalveluihin tai tekstiilihuoltoon. Ohjeet kotitalousopetuksesta eivät ole yhtä normittavat kuin varsinainen opetussuunnitelma, ja sen vuoksi tällaisia painotuksia olisi mahdollista tehdä.

Hyvien käytänteiden jakamiseksi kannattaisi myös selvittää, onko muilla paikkakunnilla vastaavia järjestelmiä kuin Palapeli-projekti. Tekevätkö oppilaitokset muualla yhteistyötä vastaavien tahojen kanssa? Tässä tapauksessa ajattelen erityisesti Jyväskylää suurempia kaupunkeja, joissa maahanmuuttajien osuus asukasluvusta on 2 – 4 % kun vastaava luku on Jyväskylässä 2,5 %. Jos maahanmuuttajien säännölliseen hakeutumiseen monikulttuuriseen talouskouluun vaikuttaa Jyväskylässä oleellisesti Palapeli-projekti, kannattaisi tällaisesta hyvästä käytänteestä kertoa myös muille. Toisaalta Jyväskylässä voitaisiin oppia jollakin toisella paikkakunnalla olevasta hyvästä järjestelmästä.

Monikulttuurisen talouskoulun opetussuunnitelman kehittämisen kannalta ei voi liikaa korostaa verkostoitumisen tärkeyttä ja toisten opettajien kokemuksista oppimista. Tämän opinnäytetyön aikana verkostoituminen sai alkusysäyksen mutta työtä täytyy jatkaa aktiivisesti. On voimavarojen tuhlaamista miettiä maahanmuuttajien opetukseen liittyviä kysymyksiä vain omassa oppilaitoksessa, kun tietoverkon avulla useamman kollegan näkemykset olisivat helposti yhdistettävissä. Toisaalta realiteetit, kuten kiire, ovat usein tällaisen toiminnan esteenä. On totta, että alkuvaiheessa ennen kuin yhteiset toimintatavat ja työnjako selkiintyvät, tietoverkon välityksellä tehtävä yhteistyö vie aikaa. Myöhemmin se korvautuisi ajan säästöllä ja monipuolisemmilla näkökulmilla asioihin. Itselläni on esimerkiksi vähän kokemusta Blackboard-oppimisolustan käytöstä kansallisessa näyttöaineisto-projektissa, jossa osallistujat olivat eri puolilta Suomea. Sen avulla projektityöskentely oli sujuvampaa, koska oppimisolusta toimi kohtaamispaikkana projektin etätyöjaksojen aikana.

Opetustyön ihanuus ja kirous on siinä, että koskaan ei voi lopettaa kehittämistä. Sitä ei kuitenkaan voi tehdä jatkuvasti, vaan kehittämiään asioita täytyy kokea ja arvioida, onko niitä kehitetty oikeaan suuntaan. Monikulttuurisen talouskoulun opetussuunnitelman kehittämistyö on nyt siinä vaiheessa, että tämän jälkeen kodinhoidon opetussuunnitelmaa kokeillaan käytännössä. Hyvät käytänteet jäävät, ja huonojen tilalle kehitetään uutta. Työ jatkuu. Tämän hetken tuntemukseni voisin kuvailla suomalaisittain, meille tärkeää elementtiä, luontoa, kuvailen: ”Olen kuin puro, mutkitellen, solisten ja vaahdoten tähän tullut. Kiven takana poukamassa pyörteenä pysyen – valmiina jatkamaan taas kohta matkaa. Iloisesti.

LÄHTEET

Ahonen, S., Jussila, M. & Kotisaari, L. 2003. Maahanmuuttajat työelämässä. Maahanmuuttajien asettuminen työelämään ja yrittäjyyteen Jyväskylässä. Toim. E. Ijäs. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Avioliiton ulkomaalaisen kanssa solmineet Suomen kansalaiset vuosina 1991 - 2000. 2003. Viitattu 17.10.2006. Siirtolaisinstituutti.
[Http://www.migrationinstitute.fi/db/stat/fin/art.php?artid=42](http://www.migrationinstitute.fi/db/stat/fin/art.php?artid=42)

Enzensberger, H.-M. 2003. Suuri muutto – 33 merkintää. Teoksessa Erilaisuus. Toim. M. Lehtonen, O. Löytty. Tampere: Vastapaino, 22 - 23.

Haapakorpi, A. 2004. Kulttuurista rajankäyntiä – nuorten ja korkeakoulutettujen maahanmuuttajien koulutus- ja työmarkkinahistoria ja -orientaatio. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenian raportteja ja selvityksiä 43/2004. Helsinki: Yliopistopaino.

HE 145/2002. Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi maahanmuuttajan erityistuesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 16.10.2006. Valtion säädöstietopankki Finlex.
[Http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2002/20020145](http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2002/20020145)

Isola, E. 2006. Kanslisti, Jyväskylän kotitalousoppilaitos. Haastattelu 12.10.2006.

Jaakkola, M. 2005. Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin vuosina 1987-2003. Työpoliittinen tutkimus 286. Viitattu 17.1.2006. Työministeriö.
[Http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt286.pdf](http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/06_tutkimus/tpt286.pdf)

Kotoutuminen. 2006. Viitattu 17.10.2006. Virtuopo.
[Http://www.virtuopo.net/selkokieli/tyoelama/kotoutuminen.html](http://www.virtuopo.net/selkokieli/tyoelama/kotoutuminen.html)

Koulutusnetti. 2006. Viitattu 13.11.2006. Opetushallituksen koulutustarjontahaku.
[Http://www.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/](http://www.koulutusnetti.fi/koulutusnetti/)

Käld, P. 2006. Osastosihteeri. Keski-Suomen TE-keskus. Sähköpostiviesti 24.10.2006. Vastaanottaja P. Pietiläinen. Jyväskylän maahanmuuttajatilastot.

Lappalainen, K. 2006. Kotitalousopetuksen (talouskoulu) koulutus- ja yhteistyöpäivä Mikkelissä. Lehdistötiedote 10.11.2006. Mikkelin ammattiopisto.

Maahanmuuttoasiat vuonna 2005. Viitattu 15.10.2006. Työministeriö.
[Http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/toimintas.pdf](http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/toimintas.pdf)

Kotoutumiskaari kotoutumisen apuvälinenä. 2003. Viitattu 13.11.2006. Kotopolku-projekti. Suomen Punainen Risti.
[Http://www.kotopolku.redcross.fi/kotoutumiskaari.htm](http://www.kotopolku.redcross.fi/kotoutumiskaari.htm)

Memni, P. & Muranen, P. 2004. Avioliiton kautta Suomeen tulleiden maahanmuuttajamiesten kotoutuminen ja työllistyminen. Opinnäytetyö. Laurea-ammattikorkeakoulu Vantaan - Porvoon alueyksikkö. Viitattu 17.10.2006.
<https://www.vantaa.fi/binary.asp?path=1;135;137;216;6245;7388;26732;26737&field=FileAttachment&version=1>

Miksi talouskoulu kannattaa käydä? 2006. Pedanet. Viitattu 21.11.2006.
<http://www.peda.net/veraja/koti/tkinfo>

Ohjeet kotitalousopetuksesta (talouskoulu). 2000. Opetushallitus. Helsinki: Edita. Moniste 22.

Pakolaisuus. 2005. Viitattu 16.10.2006. Ihmisoikeudet.net.
http://www.ihmisoikeudet.net/Sotajarauha/sotajarauha_3.html

Projektin S01508, PALAPELI kuvaus. 2006. Viitattu 1.11.2006. ESR -tietopalvelu.
http://esrlomake.mol.fi/esrtiepa/kuvaus_S01508.html

Rantamaa, R. 2006. Lehtori, maahanmuuttajaryhmän vastuopettaja, Jyväskylän kotitalousoppilaitos. Haastattelu. 23.10.2006.

Ratia, K. 2006. Rehtori, Jyväskylän kotitalousoppilaitos. Haastattelu. 11.10.2006.

Selvitys eduskunnan hallintovaliokunnalle maahanmuuttajista aiheutuvista kustannuksista. 2006. Viitattu 15.10.2006. Työministeriö.
http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/07_aineistot_kirjasto/02_julkaisut_raportit/kustannusselvitys2006.pdf

Siljamäki, H. 2006. Työvoimapulasta tuli keskustelun kärkiaihe. Kauppalehti 8.11.2006, 18.

Taskutieto. 2006. Viitattu 15.10.2006. Väestörekisterikeskus.
[http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/1D3DFF658404CB90C22571810042295F/\\$file/Taskutieto-2006.pdf](http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/files.nsf/files/1D3DFF658404CB90C22571810042295F/$file/Taskutieto-2006.pdf)

Tietoa pakolaisuudesta. 2005. Viitattu 16.10.2006. Suomen pakolaisapu.
http://www.pakolaisapu.fi/pakolaisinfo/yleistietoa_pakolaisuudesta.html

Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta. 2005. Viitattu 16.10.2006. Työministeriö.
http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/08_maahanmuuttotilastot/kal_s_u.pdf

Turvaa etsimässä. Perustiedot pakolaisuudesta. 2003. Viitattu 16.10.2006. Suomen pakolaisapu.
<http://www.pakolaisapu.fi/pdf/turvaesite.pdf>

Turvapaikanhakijat. 2005. Viitattu 16.10.2006. Ulkomaalaisvirasto.
http://www.uvi.fi/download.asp?id=Turvapaikanhakijat_joulu_2005;1116;%7BE0E6857C-2CC3-4426-B233-983B33E53A32%7D

Vihriälä, V. 2004. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko väestökehityksestä, väestöpolitiikasta ja ikääntymiseen varautumisesta. Viitattu 17.10.2006. Valtioneuvoston kanslia.

[Http://www.finskhandel.fi/ek_suomeksi/tulevaisuusluotain/dokumentit/tietotori/Valtioneuvoston_tulevaisuusselonteko.pdf](http://www.finskhandel.fi/ek_suomeksi/tulevaisuusluotain/dokumentit/tietotori/Valtioneuvoston_tulevaisuusselonteko.pdf)

Ulkomaalaisvirasto. 2005. Viitattu 16.10.2006. Ulkomaalaisviraston vuosikertomus.

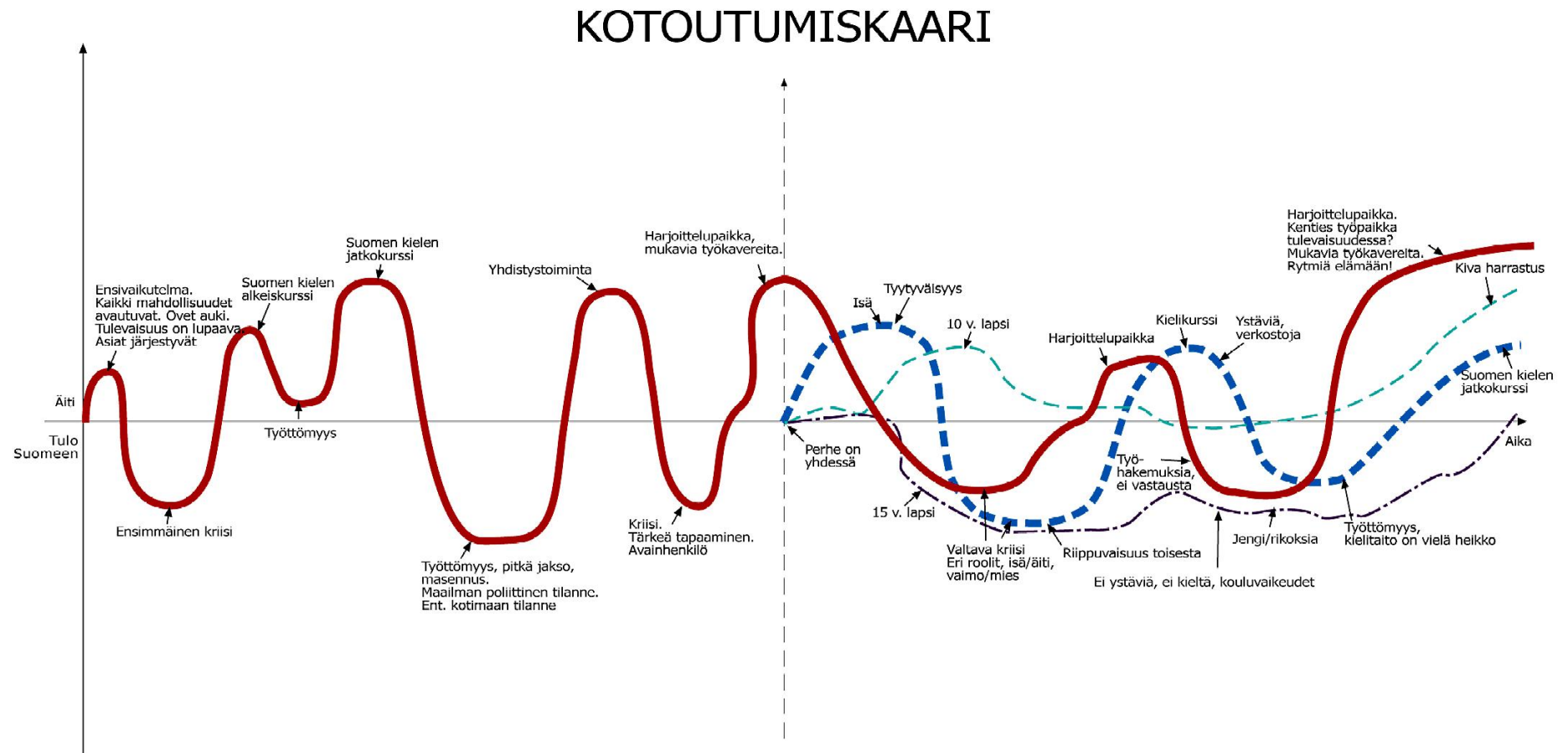
[Http://www.uvi.fi/download.asp?id=Vuosikertomus+2005;1166;%7B2B4B13EC-2280-409E-9B90-35CD6A7308A7%7D](http://www.uvi.fi/download.asp?id=Vuosikertomus+2005;1166;%7B2B4B13EC-2280-409E-9B90-35CD6A7308A7%7D)

Väestörakenne. 2005. Viitattu 16.10.2006. Tilastokeskus.

[Http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html](http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html)

LIITTEET

Liite 1. Maahanmuuttajan kotoutumiskaari

(Kotoutumiskaari kotoutumisen apuvälineenä 2003.)

Liite 2. Valtakunnalliset ohjeet kodin ja tekstiilien hoidon ja sisustamisen opetuksesta

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt, kiitettävä taso

Opiskelija osaa huolehtia kodin puhtaudesta ja viihtyisyydestä sekä ymmärtää asuinympäristön puhtauden, esteettisyyden ja viihtyisyyden vaikutuksen ihmisen hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen. Hän osaa tunnistaa erilaista kodin likaa voidakseen arvioida sen poistamistarpeen ja – menetelmät. Hän osaa arvioida kodin eri tilojen puhtaustasoa sekä suunnitella ja tehdä kodin ylläpito- ja perussiivouksia tarkoitukseenmukaisia menetelmiä käyttäen taloudellisesti ja työturvallisesti.

Opiskelija osaa valita siivoukseen tarkoituksenmukaiset kodin puhdistus- ja hoitoaineet. Hän tutustuu kodin tavallisimpiin lattia-, seinä- ja kalustemateriaalien ja muiden pintamateriaalien ominaisuuksiin sekä osaa puhdistaa ja hoitaa materiaalit hoito-ohjeen mukaisesti. Hän osaa käyttää, puhdistaa ja säilyttää tavanomaisia kodin siivousvälineitä ja – koneita. Hän osaa tunnistaa tavallisimpia terveyshaittoja, joita asunon epäpuhtaus sekä sisustus- ja muut materiaalit, kuten siivousaineet, saattavat aiheuttaa. Hän osaa tunnistaa kodin tuholaisia ja hakea tarvittaessa apua tuholaistorjuntaan. Hän tutustuu yritysten kotitalouksille tarjotuihin siivouspalveluihin ja osaa tarvittaessa käyttää niitä.

- Keskeinen sisältö on kodinhoitotyön suunnittelu sekä kodin ylläpito- ja perussiivoukset.

Opiskelija osaa lajitella erilaisia kodin tekstiilejä ja vaatteita sekä valita niille hoito-ohjeen mukaiset pesu- ja jälkikäsittelymenetelmät. Hän osaa käyttää tavallisimpia kodin vaatehuollon koneita ja laitteita sekä pesuaineita huolellisesti, taloudellisesti ja työturvallisesti. Hän osaa ottaa huomioon tavallisimmat yliherkkyydet valitessaan pesuaineita, tekstiilejä ja vaatteita. Hän osaa säilyttää likaiset ja puhtaat kodin tekstiilit ja vaatteet asianmukaisesti. Hän tutustuu tekstiilien tuholaistorjuntaan. Hän osaa hoitaa ja huoltaa jalkineita materiaalin mukaisesti. Hän tutustuu yritysten kotitalouksille tarjotuihin pesulapalveluihin ja osaa tarvittaessa käyttää niitä.

- Keskeinen sisältö on kodin tekstiilien huolto ja vaatehuolto.

Opiskelija osaa työskennellä ergonomisesti ja työturvallisesti. Hän osaa käyttää kodinhoitotyössä käyttötarkoitukseen soveltuvia suoja- ja apuvälineitä. Hän ymmärtää ergonomisen työskentelyn merkityksen ihmisen työ- ja toimintakyvylle. Hän osaa arvioida asuntoa turvallisuuden kannalta, jolloin hän tietää tavallisimmat kodin tapaturmat ja osaa toimia tapaturman sattuessa. Hän osaa ottaa huomioon toiminnassaan kodin sähköturvallisuuden.

- Keskeinen sisältö on ergonominen ja turvallinen työskentely kodinhoitotyössä.

Opiskelija osaa valita itselleen ja perheelleen parhaiten soveltuvan asumismuodon, jolloin hänen on tutustuttava eri asumismuotoihin, asunnon hankintatapoihin ja asumisen kustannuksiin. Hän osaa arvioida asuinympäristöä, asuntoa ja asunnon eri tiloja,

kuten keittiötä ja pesutiloja, toimivuuden, kotitalouden asumistarpeiden ja turvallisuuden näkökulmasta. Hän osaa arvioida valitun asunnon pintamateriaaleja sekä osaa sisustaa ja kalustaa asuntonsa viihtyisäksi ja tarkoituksenmukaiseksi. Opiskelija osaa arvioida, miten värit, valaistus, viherkasvit ja kukka-asetelmat lisäävät kodin viihtyisyyttä.

- Keskeinen sisältö on asunnon hankinta, sisustaminen ja kalustaminen sekä niiden kustannukset.

Opiskelija osaa ottaa kestävästä kehityksestä huomiota kodin ja tekstiilien hoitotyöhön ja asumiseen liittyvissä hankinnoissa sekä veden, sähkön ja muun energian käytössä. Hän osaa valita ja käyttää ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavia pesu- ja puhdistusaineita. Hän osaa kierrättää ja lajitella kotitalouden jätteet jätehuoltoon koskevien säädösten, ympäristömerkintöjen ja kestävästä kehityksestä huomiota kodin ja tekstiilien hoitotyössä.

- Keskeinen sisältö on kestävästä kehityksestä huomiota kodin ja tekstiilien hoitotyössä.

Opiskelija osaa tarvittaessa neuvotella asunnon hankinnasta, sisustamisesta ja kalustamisesta perheensä muiden jäsenten kanssa ja sopia hankinnoista ja muista päätöksistä yhdessä. Hän ymmärtää, miten tärkeitä on ottaa muut perheenjäsenet huomioon asumiseen liittyviä muutoksia tehtäessä. Hän osaa arvostaa ihmisten yksilöllisyyttä ja yksityisyyttä myös kotona.

Opiskelija osaa arvioida omaa kodin ja tekstiilien hoitotyötään ja työnsä tulosta, kehittää aktiivisesti toimintaansa ja seurata kehitystä. Hän osaa vastaanottaa ja antaa palautetta.

- Keskeinen sisältö on yhdessä asuminen ja kodinhoitotyön jatkuva kehittäminen.

Arviointi, tyydyttävä (T1)

Opiskelija

- tunnistaa liian kodissa ja osaa valita siivousmenetelmän tilan likaisuuden mukaan sekä ohjatusti puhdistaa ja hoitaa yleisimmät kodin pintamateriaalit
- osaa tehdä ohjatusti kodin ylläpito- ja perussiivouksia
- osaa ohjatusti käyttää ja valita siivousaineet ja – välineet puhdistusmenetelmän mukaan
- osaa valita ohjattuna ympäristöä mahdollisimman vähän kuormittavia pesu- ja puhdistusaineita ja – menetelmiä
- osaa käyttää ja puhdistaa tavanomaisia kodin siivouskoneita käyttöohjeen mukaan
- osaa valita kodin yleisimpiä tekstiilejä
- tunnistaa tekstiilien hoito-ohjemerkinnot ja osaa valita kodin tekstiileille ohjeiden mukaiset puhdistus- ja jälkikäsittelymenetelmät
- osaa ohjattuna työskennellä ergonomisesti sekä noudattaa koneiden ja aineiden käytössä sähkö- ja käyttöturvallisuusmääräyksiä

- on tutustunut kodin keittiö-, pesu- ja vaatehuoltotilojen sisustamiseen ja kalustamiseen
- osaa lajitella ja kierrättää kotitalouden jätteet ja toimia kestävän kehityksen periaatteita noudattaen
- osaa ohjattuna suhteuttaa asumisen kustannukset käytettävissä oleviin varoihin
- osaa ottaa vastaan palautetta asiallisesti

Liite 3. Koulutusnetin koulutustarjontalista: kotitalousopetusta (talouskoulu) järjestävät oppilaitokset

Tämä lista saatiin seuraavilla koulutusnetin hakuehdoilla:

Vuosi: 2007

Koulutus: Kotitalousopetus (talouskoulu)

Opetuskieli: suomi

Koulutusala: 8 Matkailu-, ravitsemis- ja talousala

1. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Kokkolan ammattiopisto. Kokkola. Närvilänkatu 8. Puhelin (06) 825 0000. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy: syksy 2006 yhteishaku.

2. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Riihimäen ammattioppilaitos. Sakonkatu 1. Puhelin (020) 758 5200. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

3. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Painotus (hoivapainotteinen). Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Ähtärin ammatti-instituutti. Ähtäri. Koulutie 16 A. Puhelin (06) 25 256 95. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

4. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Painotus ensisijaisesti näkövammaisille. Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Arlainstituutti. Puustellinmäki 4-6. Puhelin (09) 511 081. Alkamisaika syksy 2007. Hakuaika päättyy kevät 2007.

5. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Painotus monikulttuurinen talouskoulu. Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Helsingin Diakoniaopisto. Alppikatu 2 A. Puhelin (09) 775 01. Alkamisaika 8.1.2007.

6. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Painotus monikulttuurinen talouskoulu. Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Jyväskylän kotitalousoppilaitos. Salokatu 20. Puhelin (014) 337 3150. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

7. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Kuopion talouskoulu. Asemakatu 4. Puhelin (017) 261 2159. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

8. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Oulun Palvelualan Opisto. Teuvo Pakkalan katu 15. Puhelin (08) 535 2000. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

9. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Tampereen kotitalousoppilaitos. Koulukatu 18. Puhelin (03) 245 2450. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

10. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Seinäjoen koulutuskeskus, Kauhajoen palvelualueen oppilaitos. Toopeka 47. 61801 KAUHAJOKI. Puhelin 020 124 5600. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

11. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Loimaan Ammatti-instituutti. Luonnonvara-ala. Talouskoulu. Hämeentie 238. Puhelin (02) 760 840. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

12. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Rauman ammattiopisto. Satamakatu 19. Puhelin (02) 837 891. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

13. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Pohjois-Karjalan ammattiopisto, Joensuu. Palvelualue. Niskakatu 17. 80101 JOENSUU. Puhelin (013) 244 2463. Alkamisaika Kevät 2007. Hakuaika päättyy Syksy 2006 yhteishaku.

14. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus Peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli Suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Etelä-Karjalan ammattiopisto. Palvelualueen koulu. Armilankatu 42. Lappeenranta. Puhelin (020) 4966 867. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

15. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Koillis-Pohjanmaan ammattioppilaitos. Pudasjärven ammattioppilaitos. Jyrkkäkoskentie 18 A. Puhelin (08) 570 6600. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

16. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Turun ammatti-instituutti - Åbo yrkesinstitut. Terveys ja hyvinvointi. Tommilankadun koulutalo. Tommilankatu 24. 20101 TURKU. Puhelin (02) 2633 3000. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

17. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiovetus. Länsi-Lapin ammatti-instituutti. Tornio. Urheilukatu 6. Puhelin (016) 451 100. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

18. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiovetus. Seinäjoen koulutuskeskus, Seinäjoen ammattioppilaitos. Kotitalouden toimipiste. Upankatu 3. 60101 SEINÄJOKI. Puhelin 020 124 4603. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

19. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Koulutus suunnitteilla. Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutti. Ruoveden yksikkö. Pöytäniementie 156. Puhelin (03) 486 4441. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

20. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Tuusulanjärven ammattiopisto. Palvelualat. Järvenpää. Sibeliuksenväylä 55 B. Puhelin (09) 2738 3201. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

21. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiovetus. Vaasan ammattiopisto - Vasa yrkesinstitut. Matkailu-. ravitsemis- ja talousala. Ruutikellarintie 4. Puhelin (06) 326 7511. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

22. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiovetus. Haapaveden ammattiopisto. Teollisuustie 2. 86601 HAAPAVESI. Puhelin (08) 459 2111 . Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

23. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiovetus. Kouvolan seudun ammattiopisto. Tekniikka ja palvelut. Kouvola. Utinkatu 44-48. 45201 KOUVOLA. Puhelin (05) 744 8000. Alkamisaika syksy 2007. Hakuaika päättyy kevät 2007 yhteishaku.

24. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Mikkelin ammattiopisto. Otavankatu 4 ja Raviradantie 4-6. Otavankatu 4. 50101 MIKKELI. Puhelin (015)221 5275 ja 221 5230. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

25. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Härmänmaan ammatti-instituutti. Matkailu-, ravitsemis- ja talousyksikkö. Ammattikoulunkatu 10. Puhelin (06) 433 5200. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

26. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Savon ammatti- ja aikuisopisto. Varkaus. Osmajoentie 75 A. Puhelin (017) 214 8243. Alkamisaika syksy 2007. Hakuaika päättyy kevät 2007 yhteishaku.

27. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Kainuun ammattiopisto. matkailu- ja ravitsemisala. sosiaali- ja terveysala. Tekniikan ja liikenteen ala. Opintie 3. 87101 KAJAANI. Puhelin (08) 61 651. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

28. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Lapin ammattiopisto. Palveluala. Toripuistikko. Toripuistikko 5-7. Puhelin 020 798 4605. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

29. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Porin ammattiopisto. Pori. Rautatienpuistokatu 5. Puhelin (02) 621 5500. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

30. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Oulaisten ammattiopisto. ravitsemis- ja puhdistuspalveluyksikkö. Oulaistenkatu 7. 86301 OULAINEN. Puhelin 08 4492 790. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

31. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto. Palvelualueen toimipiste. Takojantie 1. Puhelin (05) 234 3207. Alkamisaika syksy 2007. Hakuaika päättyy kevät 2007 yhteishaku.

32. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto päiväopetus. Koulutuskeskus Salpaus. Lahti. Vipusenkatu 5. F-rak. Vipusenkatu 5. F-rak. Puhelin (03) 828 11. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

33. Kotitalousopetus (talouskoulu)

Pohjakoulutusvaatimus peruskoulu. Nuorten koulutus. Opetuskieli suomi. Opetusmuoto lähiopetus. Omnian ammattiopisto. Lehtimäki. Lehtimäentie 1A. 02070 ESPOON KAUPUNKI. Puhelin (09) 231 999. Alkamisaika kevät 2007. Hakuaika päättyy syksy 2006 yhteishaku.

Yhteensä 33 koulutuksen järjestäjää.

Tiedot on saatu koulutuksen järjestäjien, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen tallentamana tietona Opetushallituksen oppilaitostietojärjestelmästä (OPTI). Tietojen oikeellisuuden voi tarkistaa kyseisestä oppilaitoksesta.